

ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Комисия за изработване проект за конституция

П Р О Т О К О Л

На 1 юни 1991 г. се състоя заседание на комисията при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Обсъждане на Глава трета – Народно събрание.
2. Обсъждане на Глава четвърта – Велико Народно събрание.
3. Обсъждане на Глава пета – президент на републиката.

Списък на присъствувалите се прилага към протокола.
Заседанието бе открито в 10,00 ч. и ръководено от господин Любен Корнезов.

- 0 -

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Имате думата по чл. 62, ал. 1 и ал. 2.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Смятам, че Народното събрание определя основните насоки, а изпълнителната власт в лицето на правителството изпълнява. Правителството има своя програма, която се одобрява от Народното събрание и което му гласува доверие.

Считам, че ал. 2 трябва да бъде прередактирана и да добие може би следната редакция: "Народното събрание чрез законодателната си дейност определя основните насоки", а не да излезе така, че Народното събрание излиза с един документ или програма и правителството е длъжно да я изпълнява. Правителството в този случай ще прилича на орган, който не може да проявява никаква самостоятелност.

ВБ/МД

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Абсолютно не съм съгласен с това предложение.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Аз считам, че ал. 2 на чл. 62 поначало е излишна. Ние сме дали достатъчно много власт на Народното събрание, за да дефинираме по този обиден начин за изпълнителната власт колко тя няма власт. Така че дори няма защо да търсим подходяща редакция. Предлагам ал. 2 да отпадне.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Аз не съм съгласен с г-н Павлов, но ми се струва, че този елемент наистина трябва да бъде смекчен. Това, което казва г-н Вълканов също е вярно, че не само законодателните актове, но и решенията трябва да бъдат изпълняват. А също да утвърждават програмата на правителството.

В тази връзка моето предложение е думата "определя" да се замени с "утвърждава".

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Това означава да има някакъв контрол.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Има ли предложения по този пункт?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Има предложения, които бяха изразявани в хода на нашата работа.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Щом сме провъзгласили парламентарна република, това означава, че парламентът играе осова роля в цялата тази система на държавно управление. Това, че той осъществява, определя така да се каже бъдещите, основните насоки на вътрешната и външната политика, това произтича не само от тази алинея. Тя дори може да отпадне, но според мен не могат да отпаднат онези неща, които следват по-нататък в конституцията, като компетенции, произтичащи от това, а именно, че той утвърждава декларацията, може да се съгласи и да не се съгласи с правителството, което му предлага по-скоро насоки за вътрешната и външна политика. Но ако те не получат доверие, просто идва ново правителство, което ще бъде утвърдено тогава, когато предложи такива насоки, които съответствуват на вижданията на парламента. Всичко това се определя чрез законодателството, но Народното събрание определя и международни договори и спогодни, дава мнения и съгласия за заеми и пр. Следователно, има твърде много компетенции, които говорят за това, че Народното събрание действително определя основните насоки на вътрешната и външната политика.

Ако някои считат, че това дразни и тук е излишно, бихме могли да го зачеркнем, но по-нататък трябва да остане, защото в противен случай тази конституция няма да съответствува на разбирането за парламентарна република.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Считам, че в случая става дума за нетактично става дума за една разпоредба, която дразни с редакцията си. По отношение на пълномощията няма спор. Щом се ориентираме към парламентарна република ние всъщност всички компетенции сме ги вкарали, те съществуват и тази дефиниция не бива да съществува, защото тя само нажежава обстановката.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Мен лично леко ме дразни изразът: "упражнява контрол върху правителството", но в същото време съм съгласен с г-н Миланов и Грозданов, че трябва да влезе първо законодателството и второ всички двустранни договори, които следва да се сключат от правителството и трябва да бъдат утвърдени от Народното събрание. Върховенството от Народното събрание трябва да бъде отразено в конституцията.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Получава се така, че Народното събрание косвено определя, чрез гласуване на доверие. Това косвено определяне на основните насоки фактически не убива инициативата и самостоятелността на правителството. То си е самостоятелно и си съставя програма, а Народното събрание може да му гласува доверие или да не му гласува, но правителствената програма си е правителствена и не е съставена под опеката на Народното събрание. Тук нюансите са много тънки, но и много съществени.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Трябва да ви призная, че преди време подкрепях предложението тази формулировка да остане, но оттогава насам някои факти и процеси ме карат да се съглася с колегите. Мисля, че една такава обща формулировка колкото би могла да се тълкува абсолютно, като диктаторска роля на Народното събрание, в същото време е по-вероятно тя да си остане само една формулировка, а на практика да се получи изземване на функции от правителството и президента. Затова мисля, че наистина е по-добре да няма такава формулировка, а конкретни неща, които да определят този баланс. Например как ще се упражнява тази контролна роля от Народното събрание? Казано е в комисиите, но никъде не се говори по-нататък за комисиите. Стигаме до посланиците. Малко са страните, в които посланиците се назначават

без да се иска съгласието на парламента, респективно на съответната комисия към парламента, а тук това не е залегнало.

Затова бих предпочел да няма такава обща формулировка, която може да бъде всичко и нищо, а да има конкретни неща, които да определят конкретния баланс.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Всяко мнение си има своята тежест, но аз се присъединявам към мнението, което държи да изхождаме от сегашната практика. Тъй като има различни мнения аз предлагам да запазим двата варианта и да ги разгледаме по-късно отново.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: В моя проект, в изречение второ, съм записал следното: "Народното събрание избира висши органи в държавата, определя техните задачи и упражнява върховен контрол." Избягал съм от тази обща формулировка и отивам към нещо по-конкретно.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Редакцията е опасна заради нещо друго - тя накърнява принципа за разделението на властите.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Аз не казвам "висшите", а само "висши".

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Добре, ние имаме избран президент, назначаеми съдии, които е възможно да не бъдат назначавани от Народното събрание и тогава какво остава - избира правителството!

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Какво решаваме? Ще остане ли ал. 2 или ще отпадне? Вие си спомняте, че в предишните обсъждания стигнахме до извода, че тази ал. 2 е по някакъв начин вързана с чл. 122.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Ние ще срещаме големи трудности при определяне на конкретните правомощия на президента и Народното събрание. Защо? Защото декларираме, обявяваме принципа за разделението на властите, а не го довеждаме докрай. Така например тук е заложено, че президентът се избира направо от народа, ерго той е носител и на част от суверенитета. Народното събрание също е носител на част от суверенитета. Имаме реално разделение на властите, а казваме правителството, което е изпълнителната власт, се избира от законодателната власт. Погледнато принципно според мен правителството трябва да се назначава от президента, а Народното събрание да му гласува доверие.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Моля, който е съгласен ал. 2 да отпадне, да гласува. За? - Трима. Текстът остава.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Добре, да остане, но с друга редакция.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Както разбирам тази алинея ще бъде обсъждана отново в пълния състав на комисията.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Искам да изкажа едно съображение. При подготовката на такива документи и особено като конституцията, а и на други закони, има няколко законодателни техники и така да се каже начини на изразяване. В едната открито се казват нещата, за да е ясно на всички за какво става въпрос.

Другата е нещата да се кажат по такъв начин, че да съществуват, но само този, който е много квалифициран и разбира за какво става въпрос, да ги намери. Ако речем, ние можем да ликвидираме този текст, но нека да бъде записан някъде другаде и по друг начин. Важното е да не губим същността.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По чл. 63: "Народното събрание се състои от 200 народни представители."

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Аз редуцирах на 240, която е една много удобна цифра. Не могат да бъдат 250, защото не се дели на три.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Единственото неудобство е в това, че ако решим да прилагаме тази оригинална българска система, която беше приложена на миналите избори - смесена, тя трябва да окончава на четни цифри, тя може да действа само при това положение. Трябва да съвпадат едномандатните с многомандатните.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Чл. 63 остава да^{се} съгласува в пленарната зала.

По чл. 64, ал. 1. Има предложения за друг срок. По ал. 2 не виждам други предложения. По ал. 3 има предложения за намаляване на срока.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Имаше ли предложения Народното събрание да изпълнява функциите си до избирането на новото Народно събрание? Мисля, че имаше такова предложение това да бъде общ принцип.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Това не е възможно, защото като започне предизборната борба ще видите как ще заседават.

ЖИВКО МИЛАНОВ: В ал. 3 бяха включени 3 месеца, защото това е необходимото технологично време за насрочване и нормална организация на избори. Два месеца е технологичното време от

издаването на указа до произвеждането на избора, което се изисква по закон.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Това, което каза проф. Миланов може би е така, но в сегашното положение, със сегашния закон, но за в бъдеще аз мисля, че трябва да мислим за една по-нормална обстановка, където 3 месеца ще бъде прекалено много време. Понататък може би избирателната система ще бъде опростена.

Смятам, че срокът от 2 месеца е предостатъчен и е напълно възможен срок.

ЖИВКО МИЛАНОВ: И аз смятам, че е възможно сроковете да се съкратят. Може би този дълъг срок е излишен разкош.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Приемаме текста на ал. 3 от чл. 64 да добие следния вид: "избори за ново Народно събрание се произвеждат не по-късно от 2 месеца след прекратяване на пълномощията на предишното."

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Това, което решихме, трябва да се свърже с решението от 28 май т.г. То е нереално, след като сме приели конституция и ще я нарушим, защото едва ли ще бъде възможно за 2 месеца да произведем избори за ново народно събрание. Нека не влизаме в този капан.

Може би това трябва да се запише в преходните разпоредби.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По чл. 65, ал. 1.

Имаше спорове за възрастта. Предлагам да остане 21 години.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Искам да обърна внимание, че в избирателното право беше казано 18 години, поставени под запрещение и лишени от свобода. Следователно текстът тук трябва да добие следния вид: с изключение на гражданите, поставени под запрещение и лишените от свобода. Освен това този текст трябва да се уеднакви с текста на чл. 40а.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Тук се има предвид влязла в сила присъда.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Не само влязла в сила присъда, но и задържан. В текста за активното избирателно право се казва само да е лишен от свобода.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Но лишен от свобода може да бъде и по силата на чл. 66.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Приемаме една по-точна, според мен, формулировка: "изтърпяващите наказание лишаване от свобода". Приемаме този текст в ал. 1 на чл. 165 и в чл. 40а, за да се уеднаквят двата текста.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: А какво решаваме за годините? Може би трябва да се прогласуват всичките предложения?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Съгласен съм с Вас. Но знаете ли каква опасност крие това – нито един да не получи 2/3.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Тогава поне в разширения състав на Конституционната комисия да се реши.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Аз отново искам да се върна на ал. 1. Дали трябва ние да решаваме тези, които изтърпяват "лишаване от свобода" да бъдат лишени от активното изборително право? Не съм убеден, че това е редно.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Все пак аз мисля, че ще започнат спекулации с лишените от свобода. Миналата година г-н Тренчев влизаше в Централния затвор и казваше: "Гласувайте за СДС и всички ще бъдат освободени!".

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Нека да оставим този текст така. Ще го обсъдим отново по-късно.

По чл. 65, ал. 2 няма предложения.

По чл. 66 също няма предложения.

По чл. 67 се предлага народните представители да представляват целия народ. Да отпаднат думите "не само своите избиратели".

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Предлагам да отпадне "не само своите избиратели", а да остане само "целият народ". Тук се подразбира, че те представляват преди всичко своите избиратели и между другото целият народ. Значи има някакво деление между своите избиратели и останалите, а аз смятам, че идеята е да няма деление, т.е. целият народ.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Този текст, който е записан, означава, че ако свалят политическото доверие от някой народен представител, то не могат да му попречат да продължава парламентарната си дейност.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По чл. 68, 69, 70 и 71 няма предложения.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Относно чл. 71 мисля, че това е работа на Народното събрание и на неговия правилник.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По чл. 72, ал. 1

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Бих искал да обърна внимание на т. 3. Ами ако е неефективно осъден?

ЖИВКО МИЛАНОВ: Ние обсъждахме и приехме, че ако е условно осъден, може да кандидатствува за народен представител. Условната присъда значи ли лишаване от свобода?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Бих искал да взема отношение. Въпросите тук се поставят на различна плоскост. Във връзка с изборителното право ние разсъждаваме с оглед на това, че осъденият или задържаният не е в състояние да упражни правото си. А тук плоскостта е друга. Осъденият народен представител е получил вече една отрицателна оценка на обществото чрез държавните органи за неговото поведение - той е престъпник. Осъден е за умишлено престъпление и няма качества да бъде народен представител, а не че обективно не е във възможност да изпълнява правомощията си като народен представител.

Може би текстът в т. 3 трябва да се изчисти: "Осъден, като народен представител, при умишлено престъпление с лишаване от свобода."

ЖИВКО МИЛАНОВ: Аз бих помолил да се изясни дали в записаното тук влиза и условната присъда.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Щом толкова Ви вълнува този въпрос - Конституционният съд ще се произнесе със специално решение.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Ще се опитам да разделя двата казуса в две различни посоки: ако това, което поставя колежата Вълканов, ако преди избора се постановява присъдата и тя влиза в сила в момента, в който той вече е станал депутат, това е условие за неизбираемост, защото лицето е осъдено. А с оглед нашите изисквания по отношение на личността са по-високи, следователно, той няма качества по т. 4 и тогава Конституционният съд казва: "Довиждане!".

Исках да ви покажа този казус в друг план - на неизбираемост.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Защо не пуснем нещо по-радикално - за народен представител не може да кандидатствува лице, което е осъждано или е последствено.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Това не може да се приеме!

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ние не можем да вземе такова решение. Предлагам текста да остане така и да го обсъдим по-късно.

По чл. 79 няма предложение.

По чл. 80.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Колеги, смятам, че в чл. 80, второто изречение би могло да отпадне, защото дава възможност за укриване на информация. Ако вие отивате на една парламентарна анкета или разследвате лицето, което все пак трябва да ви представи информация, и ако той прецени че, че чрез тази информация ще се компрометира като администратор, той просто няма да ви я предостави.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Последното изречение на чл. 80 гласи: "за обясненията си пред комисиите те не носят наказателна отговорност". С тази фраза косвено казваме "можете да лъжете".

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Точно това исках да кажа - второто и третото изречение трябва да отпаднат.

ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ако се стигне до търсене на отговорност, тогава вече съдилищата ще се произнесат, че не носи отговорност понеже не е лъжесвидетел...

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ами ако не сме го казали?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Не е нужно да казваме, че не носи отговорност. Би имало смисъл, ако кажем, че носи отговорност.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Фактически тези две изречения обезсмислят провеждането на парламентарна анкета.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Значи предлагате да остане само първото изречение в чл. 80.

Останалото евентуално да отиде в правилника.

ВБ/МТ

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Аз съм против това третото изречение да отпадне. Предлагам то да не отпада. Второто може.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Вие предлагате в чл. 80 да прогласим само принципа в първото изречение, а другите проблеми да останат за правилника.

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ. Аз имам един процедурен въпрос. Тази комисия не е в пълен състав. Този проект беше публикуван и т.н. Препоръчвам да не отиваме към ревизиране на членове, които са обсъждани и публикувани. Нека да обсъждаме и да се изказваме по членове, по които има направени предложения. Една малка група от цялата комисия решаваме въпроси, които са предрешени. Фактически ние коригираме решенията на комисията, това което е изнесено. Нека да обсъждаме само направените предложения, а другото да остане за пленарните заседания.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Искам да се върна малко назад. Имам една редакционна забележка в чл. 74, второто изречение, където думата "то самото" трябва да бъде "то само".

И в чл. 76, ал. 2, относно клетвата. Аз вече казах, че не е правилно да се заклеваме във вярност към Конституцията и законите. Народният представител е длъжен да се подчини на Конституцията, но не и на законите. Съвършено неправилно е записаното тук: "Заклевам се в името на Република България да спазвам точно Конституцията и законите". Като народен представител не съм длъжен да се съобразявам с приет преди това закон. Като гражданин разбира се, че съм длъжен да се съобразявам със законите, но като народен представител трябва да се съобразявам само с Конституцията.

ЛЮБЕН КУЛИШЕВ: задължително ли е да съществува този текст в Конституцията? В повечето конституции го няма.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Според мен това има и морална стойност, защото ние доброволно поемаме задължението да съвместим нашето поведение в обществото с имунитета, който ни е предоставен. В този смисъл е много добре да подчертаем, че въпреки имунитета си, ние сме тези лица, които се задължават да спазват законите на страната.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: "Да спазват законите" е нещо, с което изтъкваш принципа за правова държава.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Явно спора по този въпрос е много остър и затова нека го оставим за пленарното заседание.

По чл. 81 има няколко предложения.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Може би към този чл. 81 трябва да се помисли за така наречените органически закони да ги приемаме с друго мнозинство. Става дума за видове закони.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Добре, дай ми дефиниция за органически закон.

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ: Слушайки направените съображения ми се струва, че ние нямаме право да записваме това. Ако е Велико Народно събрание може, защото такъв закон предполага до известна степен конституционен характер, а това е в правомощията на Великото Народно събрание, но тук доколкото разбирам се говори за обикновено Народно събрание. Такива закони обикновеното Народно събрание не може да приема. По същество те се равняват на конституцията.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Професоре, ние ще се изядем, ако стигнем само до дефиницията на органичните закони!

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Едно време Вие искахте при една конституция, която не го позволяваше, да го направите, а сега когато Ви се предлага се отказвате!

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Аз бих искал да се спра и на правата на малцинствата. Ние някак си елиминираме малцинството и го оставяме без всякакви права, а си представете едно малцинство от 49% от състава на народните представители. Бих предложил тези 49% да имат право да искат референдум по тези органични закони.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: В чл. 81 действително е направено предложение, ние го разисквахме и преди това, за така наречените органични закони. Кажем ли, че се приемат органически закони с квалифицирано мнозинство, трябва да кажем и кои са тези органически закони, даже да ги изброим. Струва ми се, че сега това е абсурдно и невъзможно.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Ако помните този въпрос беше обсъждан вече тук на няколко пъти. Съображенията да не се приеме идеята за тези органически закони е, че те дават една възможност да се заобикаля конституцията. Поради това се реши конституцията да бъде база, а другите закони да са си общи закони, ако има да решаваме нещо, то трябва да бъде заложено в конституцията. Такива бяха и препоръките от гледна точка на пълнотата на конституцията, за което някои хора ни упрекуват, но все пак тя да бъде базата.

Има страни, в които органичните закони са въведени. Това са устройствените закони. Ако решим да приемем това, може да се приемат, но трябва да ги изброим. Изобщо това може да бъде отработено.

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ: Каква тогава ще бъде разликата между Великото Народно събрание и обикновеното Народно събрание и между конституцията и органичните закони? В редица страни, когато се говори за органични закони се има предвид конституцията.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Тогава текста ще остане в този вид.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Аз отново ще се върна на чл. 77, ал. 1, т. 3, където е записано "...и осигурява реда при провеждането им". Аз предлагам да запишем "...осигурява вътрешния ред". Така ще се разбира всичко, затова нека използваме по-общата формула.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Както е записано се има предвид, че неговите задължения са да осигури реда вътре в залата. Другото действително пак е негово задължение и ако е нужно трябва да го запишем, но отделно.

Имаше се предвид, че има главен секретар, който трябва да ръководи администрацията и да осигурява вътрешния ред. Ако държите да го запишем, трябва да бъде в отделен текст и да не се смесва с тази функция, която е много важна за вътрешния ред.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Аз отбелязвам само, че това е пропуснатото.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: До чл. 84 имате ли предложения?

- Няма.

По чл. 84.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Искам да ви обърна внимание на т. 7 и 8 в чл. 84.

В т. 7 е казано: "Избира и освобождава председателя на Българска народна банка (и други длъжности, определени със закон)". Това е въпрос, който трябва да решим, но независимо как ще решим първия въпрос ви обръщам вниманието на т. 8: "Избира и освобождава председателите на Българска телевизия, Българско радио...". Вече на всеки е ясно, че Българското радио и телевизия имат възможност да бъдат не само национални, но и частни. Следователно, ние не можем да кажем Българска телевизия, а да кажем Националната телевизия и радио, защото ако има частни канали безусловно не можем да ги ръководим. Това е редакционната поправка.

По отношение на т. 7 обаче предлагам скобите да паднат и да се изясни това "и други длъжности". Като терминология не ми харесва достатъчно и моля за сътрудничество. Да отворим в т. 7 възможността Народното събрание не със специално изменение или със специален закон да прави това. Разбрахте ли идеята ми?

С други думи искам нова редакция на т. 7 и т. 8.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Господин Павлов, Вие сте прав, но когато казваме Българска с главна буква, значи наименоваме това учреждение и става дума именно за националната телевизия. Няма начин да се сбърка.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Според мен национално не означава държавно, защото и една частна фирма е национална по национална принадлежност, но не е държавна.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Моля ви да вървим ред по ред. По чл. 84, т. 1. Направено е предложение и трябва да отговорим дали го приемаме или не - ще има ли право Народното събрание да тълкува законите, които всъщност е приело?

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Който приема закони, няма право да ги тълкува.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Мисля, че този текст трябва да остане. Не може този, който издава акта, да няма право да го тълкува.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: В Закона за нормативните актове изрично е казано, че нормативните актове се тълкуват от този, който ги е издал. А тук става въпрос за автентичното тълкуване. Предлагам текста да остане.

НИКОЛАЙ БЛИЗНАШКИ: Не може парламента да тълкува законите, след като веднъж ги е приел. Имаме Конституционен съд и той ще има грижата за тълкуването на законите. Това тълкуване става излишно, защото с тълкуване закона може да се изменя. Затова, ако Народното събрание счита, че един закон не изразява точно онова, което е имало намерение да обяви пред обществото, трябва да го измени, а не да го тълкува.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Когато стигнем до прерогативите на Конституционния съд ще разберем, че той не тълкува всички закони. Има закони, които се тълкуват от Върховния касационен съд, които се тълкуват от Върховния административен съд. При спорове за компетентност за подведомственост, тогава Конституционния съд може евентуално да даде тълкувание за приложното поле, което не е директно Конституционен закон. Само това е единствената хипотеза, когато се изготвя извън Конституционния съд. Следователно, ако запазим това право на Народното събрание, което е негово ординерно право и второ, няма пречка Конституционният съд да даде тълкувание последвало, след като Народното събрание се е произнесло, защото в компетенциите на Конституционния съд влиза и това, но не бива да лишаваме основния автор от неговото право.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Смятам, че трябва да остане, но не може ли да се премести на второ място след "приемането".

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Това подреждане изразява техниката на законодателството.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Всеки автор на закон трябва да има право да тълкува този закон. Що се касае до Конституционния съд, той може да тълкува закона само от гледна точка на това

дали той съответства на Конституцията или не, а конкретното приложение на закона е вече право на съответния Касационен или Административен съд.

Мисля, че лишаването на Народното събрание от правото да тълкува законите си не би било логично и коректно.

ЛЮБЕН КУЛИШЕВ: Мисля, че Народното събрание няма да се лиши от правото да тълкува законите, когато ги прилага, ако махнем думата "тълкуване". Но като има тук правото на тълкуване, това означава, че някои органи или лица ще могат да искат от Народното събрание да тълкува законите.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Позволете ми да прочете текста на чл. 45 от проекта на Андрей Тошев: "Нито един закон не може да се издаде, допълни, измени или отмени докле той по-напред не се обсъди и приеме от Законодателното събрание, което има право също така и да тълкува неговия истински смисъл". С изключение на някои случаи.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Виждам, че болшинството са за това да се остави възможността на Народното събрание да тълкува законите, следователно текста в т. 1 остава.

Отиваме на т. 7.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Аз пак искам да попитам с какво ще се тълкуват законите?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: С тълкувателно решение.

Имате думата по т. 7.

Господин Павлов, Вас Ви смущава редакцията.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Редакцията ме смущава. Като паднат скобите как ще остане длъжностите определени със закон?

ЖИВКО МИЛАНОВ: Може би текста трябва да добие следната редакция: "и ръководителите на други ведомства, определени със закон".

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Може ли да кажа няколко думи по тази точка. За мен това е част от големия въпрос за разпределението на компетенциите. Питам се защо трябва ръководителите на такива ведомства, като банка, телевизия, радио и т.н., трябва да ги избира Народното събрание? Как е свързано това със законодателната

дейност? Това според мен би трябвало по-скоро да бъде прерогатив на изпълнителната власт, респективно на президента. Аналогията за мен е същата и с посланиците, макар че този въпрос е съвсем различен.

Бих искал по някакъв начин, ако можем, да закрепим контролните функции на парламента, така че на практика да бъде същото - да се назначават тези, т.е. да се внасят, тези ръководители от президента, но да се иска одобрение на кандидатурите от Народното събрание, всъщност от съответните комисии.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Това не е лошо като идея, но искам да ви напомня нещо. Народната банка някога беше в състава на правителството. Като я извадихме от състава на правителството ми се струва, че бихме нахлули много в друг принцип. Струва ми се, че председателят на Народната банка във всички случаи трябва да остане, но въпроса е как да го направим така че да добие законна форма.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Според мен обезателно трябва да приемем посланиците да се приемат от Народното събрание.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Приемаме ли този текст на т. 7: "... председателят на Българска народна банка и ръководителите на други ведомства, определени със закон"?

В такъв случай т. 8 трябва да отпадне. Приемате ли т. 8 да отпадне? - Да.

Други предложения по тези точки не са направени.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Искам да поставя един въпрос, на който не зная дали мястото е тук, но той засяга много неща. Иван Костов внася предложения, и въпроса ми е в каква степен ние можем да отчетем тези предложения.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Тези предложения ще разгледаме на заседанието в понеделник допълнително. Той иска 10-15 текста в Конституцията за бюджета! Иска цяла отделна глава.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Добре, нека не започваме дискусия, а вие бихте ли проучили до каква степен това вече е уредено, дали е по същия начин или по друг.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Имам още една бележка по чл. 84, т. 15 – учредяване на ордени и медали.

Винаги ордени и медалите са давани от държавния глава. Те се учредяват от държавния глава и се раздават от него, защото той е висшата милост. В нашата стара Конституция държавният съвет вършеше същата дейност. Питам се сега – защо ние трябва да го взимаме в Народното събрание?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Аз бих поставил един друг въпрос – не е ли по-редно чл. 92, който се отнася до създаването на Сметна палата, да дойде в това изброяване на правомощията на Народното събрание? Освен това в чл. 92 е казано, че Народното събрание създава Сметна палата! Защо "създава"?

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: В моя проект Сметната палата беше една по-стройна и по-силна институция. Тук я посгазихте малко.

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ: Може би трябва да вземем отношение по едно предложение, направено от господин Христо Добрев, към чл. 84. Предполагам, че трябва да се отнесе към т. 10. В тази точка се казва, че Народното събрание решава въпросите за обявяване на война и пр. Господин Христо Добрев е предложил фактически този текст да се разшири в смисъл на правото му да обявява положение на война, военно или други извънредни положения.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Това е записано в т. 12. Мисля, че текста няма нужда от допълнения. Всичко е ясно.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Може ли пак да се върна на гласуването – чл. 81, ал. 3, което е лично, явно... Искам да се добави "то може да бъде и поименно".

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Извинете ме, че съм толкова настойчив, но понеже въпроса се поставя до по повод т. 11 на чл. 84, аз искам отново да се върна там. Вие знаете, че силно окастрихме възможностите на президента, като го лишихме от маса права, включително и правото да издава укази, на нас ни стана много лесно да създадем тази т. 15. Питам – ще остане ли толкова слаба и непредставителна президентската власт в България?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Всичко това е записано в чл. 107, по-специално т. 7.

По чл. 85.

ЛЮБЕН КУЛИШЕВ: Лично на мен не ми звучи добре това "участие на държавата" в т. 5.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: В т. 3 думата "коригиране" според мен не е добре казано. Не може ли да запишем "поправяне".

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Може би "променяне на границата".

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По чл. 86 няма предложения.

По чл. 87, ал. 1. По този член има много съществено предложение относно законодателната инициатива.

ЛЮБЕН КУЛИШЕВ: Имам чисто редакционна бележка в ал. 1 на чл. 87, където глагола трябва да бъде множествено число "имат".

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: И така, законодателна инициатива ще имат само народните представители и Министерския съвет или и президента и др.?

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Ако ще сме парламентарна република, да бъдем парламентарна.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Според мен право на законодателна инициатива трябва да имат тези места или лица, най-общо казано, които чувстват нуждите на живота, а най-осезателно нуждите от управленчески нормативни актове има изпълнителната власт, в лицето на Министерския съвет.

Изпълнителната власт е президента и Министерския съвет, а също така и върховните съдилища. Защо да нямат право, ако чувстват осезателно, че нещо трябва да се коригира? Така че ми се струва, че законодателната инициатива трябва да бъде дадена на трите власти – законодателната власт в лицето на всеки народен представител, на изпълнителната власт в лицето на президента и правителството и на съдебната власт в лицето на касационния съд и административния съд.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Аз бих подкрепил едно такова предложение като се сещам и за нещо друго, че по-рано имаше идеята да се даде право на законодателна инициатива на определен брой граждани. На мен ми се струва, че има много по-голямо основание, ако се сравнява с голям брой граждани, да се даде това право на президента, който е избран от всички и евентуално на съдилищата, по което да се изкажат по-компетентните от мен юристи.

НИКОЛАЙ БЛИЗНАШКИ: Господа, не може да се допусне такова нещо, след като сме приели, че формата на управление ще бъде парламентарна. В чл. 62 вече сте приели, че Народното събрание осъществява законодателната власт. Президента според мен не трябва да бъде намесван, защото той не е отговорен пред парламента и ако го намесите той ще носи отговорност за внесен законопроект. Президента трябва да бъде извън такъв род политически отговорност.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Конституционните съображения в законодателната практика и наука на всички страни е за това да не бъде включван президента и съдебната власт по причини, които изложи и г-н Близнашки. Президента има такова право, но то му е дадено малко косвено чрез обръщенията, които отправя пред Народното събрание. Той може да излезе с обръщение, с което да внуши необходимостта от промени в законодателството. Директно той не внася, защото първо не трябва да носи политическата отговорност и второ, за да не бъде поставен под ударите на бламиране. Президента е държавен глава и ние трябва да го пазим от всякъде от възможност от неговото злепоставяне, бламиране или нещо друго. Поради това въвеждаме контрасигнатурата и редица други моменти, които го отграничават, за да бъде той действително една обединяваща сила в държавата.

ВБ/ЗТ

Що се касае до съдебната власт, тя прилага законите и не е редно да участва в законодателството. Да създава закони, а след това да прилага същите закони.

Правителството прилага закони, но върху актовете на правителството вече има административен съд, който дава заключение. Имаме и конституционен съд, който също контролира.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По чл. 88 няма предложения.

По чл. 89 има предложение да отпадне целия текст.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Става дума за това, че Народното събрание, така както сега действа и както действа всяко Народно събрание, приема бавно законите. При една лавина от закони, които трябва да бъдат приети, ако ти сгрешиш ще затънеш, а ако Министерският съвет е сбъркал и е приел подзаконов акт, който противоречи на духа на закона, този акт може да бъде атакуван в някои от случаите пред Върховния административен съд, а в други случаи пред Конституционния съд. Така че гарант за законност има, но недейте да товарите единствено Народното събрание с тази дейност.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Питам се дали това делегирано законодателство наистина би дало по-голяма бързина? Защото за да се делегира изработването на някакъв закон на правителството, трябва да се приеме преди това закон, в който да се определи предмета, обхвата, принципите, критериите и т.н.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Нещата стоят по-различно. Аз приемам един закон, но частните случаи от този закон, вместо да ги уреждам в отделни алинеи, ги уреждам в един правилник.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Приемаме този текст да се гласува на пленарното заседание.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: В пленарното заседание има 8 изказвания в подкрепа на това да отпадне този текст. Няма нито едно изказване в негова защита.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По чл. 90, 91 и 92 няма предложения.

Преминаваме към разглеждане на глава IV

ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Знаете, че основния спор се движи около това дали да остане тази глава или не.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Този въпрос може да се разглежда принципно. За една Конституция, която е добре огледана и приета, естествено може да се предвиди един тежък механизъм за промени – Велико Народно събрание и т.н., макар че това изисква избори, разходи и пр.

Аз си давам сметка обаче за нещо друго. Тази Конституция, както признават и някои от тези, които излязоха от парламента, като Снежана Ботушарова, това е един добър проект, но също бих се съгласил, че има нужда от по-добро оглеждане и изчистване, за което ние няма да имаме време. Ако приемем тази Конституция, дай Боже да я приемем, ще я приемем на галоп.

Затова за мен възниква реалната опасност след няколко месеца да се окаже, че всички са на мнение, че нещо пречи в тази Конституция – някакъв текст, някакъв член, и се налага необходимост от промяна. Така ще възникне реалната необходимост есента да се събира Велико Народно събрание или нещо друго, само за да се промени един член от Конституцията.

От тези чисто практически съображения се питам толкова ли е лош другия вариант – Конституция да се променя или приема от обикновено Народно събрание с някакво по-голямо мнозинство?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: По въпроса за Великото Народно събрание и на мен ми се струва, че при един такъв преходен период, какъвто преживява сега нашата страна в политическата, икономическата, културната и други сфери, не всичко би могло да се изпипа така както трябва и затова трябва да предвидим по-лек режим на изменението на Конституцията. А Великото Народно събрание, такъв тежък механизъм за изменение на Конституцията, върви при едно отлежало положение на обществото.

Затова аз смятам, че особено в този преходен период, когато се прави преоценка на маса ценности и т.н., да заковем онова, което ще приемем като Конституция с един тежък механизъм, няма да е правилно.

НИКОЛАЙ БЛИЗНАШКИ: Аз предлагам най-напред тази глава да се преименува както си е редът: "Създаване и изменение на Конституцията" и да отиде последна. Това е така, защото тук има няколко абсолютно погрешни принципа, които ги няма никъде по света - не може да се допълва обикновеното Народно събрание с още 200 души и да стане Велико Народно събрание. Който поеме риска да поема Конституцията си отива. Такава е традицията. Иначе тук ще стане обслужване на групови интереси.

Затова трябва да се помисли по този доста силен аргумент - да се разделят нещата на две. Има фундаментални въпроси в Конституцията, какъвто е въпроса за формата на управление, за подлагане на референдум.

Има и второстепенни въпроси, които са свързани с дребни поправки, за които вече говорихте. За тях не е допустимо да се свиква Великото Народно събрание. Необходимо е материята да се разграничи.

Предлагам 2/3 от обикновеното Народно събрание да внася поправки по второстепенни въпроси в Конституцията. В проекта на БСП двете категории въпроси са разграничени.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Ние в момента първоначално обсъждаме ли правим или реагираме на дискусията при първото четене? Има ли такова предложение?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Има такова предложение - да няма Велико Народно събрание, а обикновеното Народно събрание да има право с квалифицирано мнозинство да променя и допълва Конституцията. Имаше и обратните мнения.

Вероятно окончателно въпроса ще бъде решен на пленарното заседание.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Имаше една много сериозна критика в печата, която не бива да подминаваме. Става въпрос за самия институт на Велико Народно събрание. Това са неща, които не ни приближават към света, а напротив ни разграничават. Веднъж имавме Велико Народно събрание и след това тръгна все на велики неща!

Ставаше дума за това - това Велико Народно събрание, със специалния статут предвиден за него и купчината от усложнения, които ни сочат като много разточителни (никога няма да станем богати по този начин), да отпаднат, да престанем да се величаем

и да оставим великия Съветски съюз да се величае. Да няма Велико Народно събрание и да се опрости режима на промени в Конституцията, защото много сме велики и сме толкова велики, че тук не можем да вземем решение по елементарни текстове, по тяхната формулировка, а си представете тези, които ще дойдат след нас и бъдете сигурни с и без правен факултет ще кажат, че "онези във Великото седмо са били велики глупаци". По-прост режим за промени и без величаене.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По-просто е обикновеното Народно събрание с квалифицирано мнозинство...

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Аз напълно поддържам предложението на г-н Павлов. Еуфорията вече отмина. Великото Народно събрание вече не може да бъде толкова велико, поне в България, така че трябва да продължим с някакъв друг механизъм. Да ви припомня, че това беше идея на Стоян Ганев.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Първо, няма значение как ще го наречем, но явно, че трябва да бъде нещо друго, нещо по-различно, нещо по-голямо. Второ, не може чрез референдум. Референдума няма да бъде по-евтин и по-лесен. Освен това с референдум не могат да се приемат нормативни актове ефективно, защото при референдума има само едно "да" и "не", а аз имам безкрайно много различни отношения по всеки текст на един нормативен акт.

Вярно, че в света го няма това, това е оригинална българска институция, но тя винаги е била поддържана от нашите парламентарни дейци, партии и учени. Вижте проекта на г-н Тошев, проекта на г-н Веламезов. Ако искате ние можем да го наречем другояче. Това няма да промени нещата, но е очевидно, че е нужно нещо повече от тези 200 души. Две трети от тях прави 134 души - може ли да се доверим на тези 134 души да изменят Конституцията?

Очевидно е, че не можем да се доверим на тези 134 души да изменят основния закон на страната. Това е твърде рисковано. Би могло да се помисли, че при 600 души нещата ще бъдат обмислени по-сериозно, но няма да бъде толкова лесно да се измени един конституционен текст. Изобщо една Конституция не бива да бъде много мека и гъвкава и да се приема лесно. Утежняния режим има този смисъл, че ни заставя непрекъснато, сериозно да мислим, обсъждаме и преценяваме.

Поддържам текста на тази глава да остане.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Този път ще направя добронамерено една забележка. Всеки психиатър забелязва, че когато едно множество от хора се събере на едно място започват да действат закономерности, които може да ви обидя, но е така, защото касае и мене, започват да действат закономерностите на тълпата, които са неуправляеми. Ние го доказваме много добре.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Може ли да направя едно компромисно предложение. Ако приемем тезата на г-н Вълканов, че 200 души са малко, а от друга страна съображенията, които се изказаха в полза на предложението да няма Велико Народно събрание, да стъпим на един друг компромис - 229 души и да се правят промени в Конституцията с квалифицирано мнозинство.

ЛЮБЕН КУЛИШЕВ: Аз също съм привърженик на отмяната на тази глава за Велико Народно събрание, но да помислим за начина, по който този въпрос е решен например в Испанската конституция - по-дребните изменения на Конституцията се правят от действащото обикновено Народно събрание, що се касае до пълното преразглеждане на Конституцията или приемането на нова Конституция, в този случай с голямо мнозинство трябва да се приеме решение за изработване на нова Конституция и веднага парламента да се разпусне.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Как да разграничим тези неща?

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Да, но там има два камари, което не е приложимо в нашите условия.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Ние не сме в състояние дори да предложим алтернативен вариант.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: В такъв случай да прескочим тази глава.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Този въпрос има най-малко три решения. Безспорно е, че по общия ред обикновеното Народно събрание да променя Конституцията в тази обстановка на мен ми се струва рисковано. Поради това, че се създава обстановка, при която всяко ново правителство, при ново мнозинство, при неулегнала партийна структура в страната, може така бързо да се променя Конституцията и да се внасят толкова сериозни изменения в различни посоки затова възможностите са в три направления - или като оставим обикновеното Народно събрание с едно повишено квалифицирано мнозинство, вероятно три четвърти, или да търсим решения близки до тези, каквито са в западните страни.

Или да отидем към класическото - да се избира ново Велико Народно събрание, което всички считат, че е много скъпо и много сложно.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Може би най-добрия вариант е да се насочим към 200 народни представители и състава да се обогати при нужда.

НИКОЛАЙ БЛИЗНАШКИ: Предлагам ви материята да се диференцира. Не е толкова сложно. Да се разделят по основните въпроси. Да изведем една част от материята касаеща основните права и свободи, избирателната система, формата на управление и държавното устройство. Всичко друго може да се пипа тук-там.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Вероятно пак ще се върнем в пленарното заседание на този въпрос.

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ: Всички тези варианти, които се казаха тук, вероятно ще чуем и в пленарното заседание.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Аз съм съгласен, че тук сме в малък състав и не можем да вземем големи решения, но от друга страна, ако се оставят нещата неподготвени за пленарното заседание тогава аз виждам реална опасност да не се приеме никаква Конституция. Ще започнат отново големите спорове и се опасявам, че ще бъде много по-лошо, ако ги изясним сега тук.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Обявявам 1 час почивка.

(След почивката)

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Преминаваме към разглеждане на глава V

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

По чл. 101.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Предлагам в ал. 1 на чл. 101 вместо думата "държавата" да се запише "Република България".

ЖИВКО МИЛАНОВ: Господин Вълканов има право, защото ако е само "държавата", това представлява държавните институции, а Република е по-широко понятие.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По ал. 2 имаше предложение да отпадне "вицепрезидент". Ние приемаме да остане.

По чл. 102.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Като приемем положението президента да се избира пряко от народа, ми се струва, че някак си това ни задължава да му дадем по-големи права, защото иначе има ли смисъл да го избира народа, а най-големите му права да ги окастряме. Фактически ние имаме слаб президент и това положение според мен не пасва – слаб президент да бъде избран от народа.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По ал. 1, 2 и 3 няма предложения.

По ал. 4.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: В ал. 4 предлагам думата "за президент" да отпадне, както е записано по-горе.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Това предложение не се приема. Ние вече го обсъждахме. Възможно е при първия тур да не са участвали повече от половината от имащите право на глас и всъщност първия тур е недействителен, но въпреки че не са участвали повече от гласоподавателите, минаваме на втория тур, където вече участват първите двама. Затова текстът ще остане.

По ал. 5 и 6 няма предложения.

По чл. 103 има предложение на г-н Шапатов, който предлага вицепрезидента да се избира от Народното събрание и пр. Става смесена система, която не е желателна. Това предложение не се приема.

По чл. 104 и 105 няма предложения.

По чл. 106 за прекратяване пълномощията на президента.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: В случая за народния представител въпроса с оставката го изчистваме с решение, а тук изпадаме в това положение, в което бяхме с Петър Младенов - прекратяват се пълномощията по подадена оставка, а дали трябва с решение да бъде приета оставката не е казано.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Тук идеята беше друга и тя е свързана с прекия избор. С факта на подаване на оставката автоматично се прекратяват пълномощията.

Обърнете внимание на формулировката, която беше направена точно по тези съображения. В чл. 107 - пълномощията на президента се прекратяват при подаване на оставка пред Народното събрание.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Едностранно?

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Искам да ви обърна внимание на това, че някои понятия трябва да се уеднаквят. Например в чл. 72, ал. 1 вместо "правомощие" да се запише "пълномощие", както е записано в чл. 106.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Аз говоря за чл. 72, ал. 2 - значи оставката трябва да се приеме и тогава настъпва правния ефект на прекратяването. Фактически прекратяването не е едностранно, а неговото волеизявление трябва да се приеме.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Аз отново настоявам за редакционно изчистване на нещата в чл. 72, ал. 1, в чл. 106 и в чл. 153. Навсякъде да се запише "пълномощията". В чл. 153, ал. 1 вместо "мандат" да се запише "пълномощията". В същия член, точка първа, втора и трета да отпадне "с".

Значи се изчистват три текста - за народните представители, за президента и за Конституционния съд.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Преминаваме към ал. 2 на чл. 106.

НИКОЛАЙ БЛИЗНАШКИ: Искам да ви обърна внимание на това, че ако се отиде към пряко избиране на президента, тогава той не би могъл да си подава оставката. Тази хипотеза въобще трябва да отпадне. Подаването на оставка при пряк избор означава абдикация и това е безотговорно действие. Той е избран и само случаи като тези в точка 3 могат да го принудят да си подаде оставката. Щом е избран, той трябва да носи отговорност. Политическата му отговорност е развита в чл. 113.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Представете си, че е избран за президент, но в един момент казва, че не може да се справя.

НИКОЛАЙ БЛИЗНАШКИ: Това е крайно невъзможно да изпълнява зцадълженията си.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Аз разглеждам и случая, че се избере човек, абсолютно неподходящ и тогава трябва да го търпим пет години ли? Може неговата партия да настоява да си подаде оставката.

НИКОЛАЙ БЛИЗНАШКИ: Партията в случая няма никакво отношение.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Какво ви смущава? Защо да не може да си подаде оставката?

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Струва ми се, че могат да възникнат казуси, при които да трябва да си подаде оставката, но да го запишем като точка 1 - подава си оставката, според мен не върви. И Никсън си подаде оставката, но това беше при изключителни обстоятелства. Струва ми се, че тези които са избрани от народа, по начало не трябва да могат така лесно да си подават оставката, като например един министър-председател, който е назначен от Народното събрание. Това е морален кредит.

Според мен е достатъчно да запишем текст за "крайна невъзможност", което ще е достатъчно като изпадне в такава ситуация може да си подаде или да не си подаде оставката.

Нали искаме да създадем стабилна институция. Тази стабилна институция не може да е свързана с възможността когато се почувстваш еле, да станеш сутринта и да отидеш и да кажеш "Господа, не мога повече, отивам си". Трябва да има нещо, което трайно да го възпрепятства.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Точно тук трябва да се даде двустранното приемане на оставката, а не автоматически.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Какво общо има с това Народното събрание? То може да назначи най-много нови президентски избори, ако този поради крайна невъзможност... Той не може да попита народа "Приемате ли ми оставката?". Затова подаването на оставката трябва да бъде изключително трудно. След като си се хванал на хорото, избрали са те, си длъжен да седиш, освен ако наистина не си в състояние.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Значи президента няма право на абди-кация. Ще стои тук докато може.

ЛЮБЕН КУЛИШЕВ: Аз мисля, че подаването на оставка е разрешение на ситуации, които не могат да бъдат решени по друг начин.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, но тук веднага се поставя въпроса – кой ще констатира тази крайна невъзможност?

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Но аз не смятам, че този спор е най-важния, но ако смятаме да осигурим стабилност на тази институция, някак си трябва да обусловим тази оставка според изключителни обстоятелства. Не може да бъде "иди ми дойди ми".

Аз не казвам, че президента трябва да се обосновава пред някой, но да не се чувства свободен, след като е поел този морален ангажимент пред нацията. Лекомислено да си подаде например оставката.

ГИНЬО ГАНЕВ: Този въпрос за оставката не е повдигнат от никой. Затова нека сега остане така.

ЗАМ.ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Любен Корнезов

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Чл. 107, ал. 1. Тук няма предложения.

Точка трета.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Имам една редакционна бележка: "След консултации с председателя на Народното събрание и с министър-председателя разпуска Народното събрание, ако то последователно е гласувало недоверие на три правителства". Защото иначе няма подлог. Кой да гласува недоверие?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: По тази точка искам да кажа следното. На мен ми се струва, господин Корнезов, че може да се създаде умишлена ситуация и да не се одобрят три правителства от Народното събрание. Фактически така слагаме Народното събрание в ръцете на президента.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Не, и в ръцете на правителството. Нали правителството е на тази парламентарна група, която има мнозинство в парламента. В нейни ръце е. Ако тази партия или коалиция от партии, която има мнозинството в парламента, е заинтересувана да има предсрочни избори, тя може да предизвика три такива кризи и да го разпусне. Ако не е заинтересована, ще си държи и ще си провежда политиката. Президентът тук има само организационни задължения. Играта е в парламента.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Аз искам да си изясним нещо – длъжен ли е президентът при три последователни недоверия да разпуска парламента?

ЖИВКО МИЛАНОВ: Не, там трябва да се запише, че може да разпусне. Аз бих дал някаква дискриционна възможност на президента.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ако си спомняте, това го обсъждахме. Ако ние не го задължим след три правителствени кризи да разпусне парламента, целият парламент ще бъде в ръцете вече на президента и той ще започне да играе с това – ще се разпусне или няма да се разпусне. Това бяха съображенията.

ГИНЬО ГАНЕВ: Тази възможност е дискреционна. Защото тук пише "след консултации с Народното събрание". Ако е задължен да го разпусне, за какво са му тези консултации? Констатира се трите пъти и разпуска.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Хипотезата, по която се въртим, е доста сложна. Аз мисля, че може би една експертна група трябва да види какви възможности въобще съществуват, тъй като ние изключваме президентската власт. Имаме парламентарна форма на управление. При парламентарната форма на управление до разпускане на парламента при конфликт между законодателната и изпълнителната власт инициативата не може да принадлежи на президента. Той не може да има дискреционна власт в този случай. Той не може да прави консултации. Но стои въпросът трябва ли да се стабилизира събранието с тази трикратна поредност на гласуване на доверие. Има ли някъде по света такова условие? Парламентът да се стабилизира с условието през първата година да не може да бъде разпускан. Не е необходимо да се слага това тройно гласуване на доверие. По-нататък инициативата трябва да принадлежи на министър-председателя. Той е този, който носи отговорността за управлението. Ако не може да управлява с този парламент, той може да поиска разпускането му.

ГИНЬО ГАНЕВ: Това е невъзможно.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Защо министър-председателят, като не може да работи с парламента, ще има право да го разпуска! Аз съм да отпадне този текст, защото тези три гласувания на недоверие на три поредни правителства могат да бъдат обосновани с отношението на тези три правителства към един въпрос. Едно правителство иска да прокара дадена политика по един въпрос - гласува му се недоверие; второ правителство - застъпва същата позиция по същия въпрос, също му се гласува недоверие. Изкуствено може да се създаде такова положение, че три пъти да се гласува недоверие на три правителства по един и същи въпрос.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Един въпрос. Аз разбирам, че искаме да предвидим тази хипотеза, за да засилим малко президентската власт. Искаме да предотвратим следното. Един парламент, който не може да избере правителство и не може да функционира държавната власт, кой е най-добре да прецени дали може или не може? Президентът или самото Народно събрание? Естествено Народното събрание. Ако

то се самоубеди, че в този си състав не е в състояние да избере правителство, което да има подкрепата на мнозинството, то само трябва да реши, че трябва да се правят нови избори. Защо някой си, макар и президент, който може да каже: Вие не ставате за парламент, заминавайте си!

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По друг повод проф. Кюранов искаше да има възможност Народното събрание да може само да се саморазпуска. Но се смята, че това не бива да се включи, защото под външен натиск, както е сега в момента, Народното събрание може да се разпусне. Сега улицата натиска: саморазпуснете се! Саморазпуснете се! Затова изрично не сме предвидили възможност Народното събрание само да се разпуска, за да не може под натиска на улицата това да стане.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Добре, разбрах. Тогава да оставим редакцията "може" и толкоз.

ЖИВКО МИЛАНОВ: В Италианската конституция въпросът е решен много по-страшно. След като изслушат техните председатели, президентът на републиката може да разпусне камарите или само една от тях. Без никакви други условия.

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ: Нашата парламентарна група категорично беше за парламентарна република. Ние даже защитавахме тезата, че президентът трябва да бъде избран от Народното събрание. Ние сме категорично против президентът да определя кога може да се разпуска парламентът. При нас надделява общо взето парламентарната република и би трябвало едно Народно събрание да има възможност да обсъжда и по-зряло да взема решения, отколкото един човек със своите съветници.

ГИНЬО ГАНЕВ: Все пак ако парламентът три пъти не направи нищо...

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ: Президентът също може да бъде поставен под натиск на улицата. Даже още по-силно, отколкото парламентът.

ГИНЬО ГАНЕВ: Но вижте, тук е записано, че това става след консултации с министър-председателя и председателя на Народното събрание.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Чл. 107, т. 3 става така: "След консултации с председателя на Народното събрание и с министър-председателя може да разпусне Народното събрание, ако то последо-

вательно е гласувало недоверие на три правителства. Президентът не може да разпусне Народното събрание в първата година от неговия мандат освен в случая на чл. 108, ал. 6".

ГИНЬО ГАНЕВ: В т. 4 да падне "обнародва".

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Не знам дали не трябва тук да има една специална разпоредба за актовете, които президентът издава и обнародва?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Само нормативните актове се обнародват, а президентът не издава нормативни актове.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Президентът подписва най-важните договори, които задължително се ратифицират от Народното събрание. Не е необходимо да стои това "обнародва".

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Остава така: сключва международни договори в случаите, определени със закон.

ГИНЬО ГАНЕВ: Точка 5.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: По тази точка няма предложения.

ГИНЬО ГАНЕВ: Смущавам се от това, че в т. 5 и 6 пише непременно "по предложение на Министерския съвет." Т.е. ако няма предложение, той нищо не може да направи. Това значи, че той има една роля на човек, който само трябва да подпише.

ВЕЛЕКО ВЪЛКАНОВ: Там е работата, че той няма апарат, с който да направи това разграничение. А Министерският съвет разполага с такъв апарат. Там са хората, които знаят къде да мине границата.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Извинявайте, но той ще може да си прикроява страната, както си иска. Тук изхождаме от една еднолична власт.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Правителството ръководи цялата администрация, включително и местната администрация. Трябва да има някаква връзка между едното и другото. Аз исках да поставя въпроса за т. 6, тъй като сутринта се разискваше да се получи друго решение - че това той извършва със съгласие на комисиите на Народното събрание. Това трябва да обсъдим.

ГИНЬО ГАНЕВ: Това е още по-лошо. Първо, трябва ли да има предложение на правителството. Защо?

ЖИВКО МИЛАНОВ: Защото правителството отговаря за външната политика, там е министърът на външните работи.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Нали искаме силно правителство.

ГИНЬО ГАНЕВ: Ние сме записали всичко да се преподписва. Ако не се преподпише, президентът не може да направи нищо. Каква е неговата роля? Ние го правим като касиер-счетоводител, който не може нищо да направи, ако директорът не подпише.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Правя следното предложение: Да се прередактира текста и предложението да отиде накрая - "определя границите". А Министерският съвет трябва да направи предложението, когато това му бъде поискано. Т.е. ролята на президента е малко по-активна, но все пак това става по предложение на правителството.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Въпреки всичко предлагам да не меням текстовете, а да останат така, тъй като иначе излиза, че и американският президент е само главен счетоводител. Нека изхождаме от нещата такива, каквито са. Ако беше една установена система, при която президентът не би си позволил, без да има дори консултативното мнение на Народното събрание по даден посланик, да не е записано изрично, да назначи посланик, разбирам. Но сега при тези неустановени структури, при това положение, когато трябва тепърва да се изяснява кой какво прави, най-добре е да има тези записи за балансираните правомощия. Затова аз подкрепям текстовете. Нали трябва да сменяме системата. Досега тя беше ако не тоталитарна, то авторитарна, еднолична.

ГИНЬО ГАНЕВ: Досега именно беше волята на Министерския съвет.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Министерският съвет досега беше едно название и един печат. Това беше дефакто.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Именно Министерският съвет може да почувствува и да предложи изменение, защото негов е апаратът.

ГИНЬО ГАНЕВ: Тогавя каква е ролята на президента?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Почетна. Предимно почетна. Но все пак с него трябва да се съгласува, той може да не подпише, да каже, че е нецелесъобразно. Може да вземе мнението и на другите и

4

- 6 -

да върне предложението, да откаже да го подпише.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Целият смисъл е всички да се съгласят, да седнат и да се разберат, а да се определя еднолично.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Президентът няма апарат, който да му подсказва какво е необходимо да се направи.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Нека не се бавим, това е добре измислено. Да вървим нататък. Иначе трябва да правим две администрации – един Министерски съвет и едно Президентство с отдели, с администрация.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Господин Ганев, аз имам такава мисъл. Ако искаме да дадем по-големи правомощия на президента, аз бих се съгласил с това той да назначава Министерският съвет, а Народното събрание да го утвърждава, да му гласува доверие. Защото и Министерският съвет е изпълнителна власт, и президентът е изпълнителна власт. Така ще се получи една балансираност – президентът назначава, а Народното събрание трябва да гласува доверие.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Президентът не е изпълнителната власт, той е държавен глава. Той е арбитър.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Президентът като държавен глава трябва да стои над ежедневието и над отделните оперативни функции, които са свързани с назначения, премии и т.н. Президентът трябва да стои над тези ежедневни отговорности и тези закачки, за които могат после да го плюят. Затова трябва някой да му подработва нещата, а той да решава.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Предлага се т. 5: "Определя границите на административно-териториалните единици и техните центрове по предложение на Министерския съвет".

Следователно на т. 5 и 6 запазваме съдържанието.

Точка 7.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Само една корекция предлагам – вместо Република България да бъде Републиката. Няма смисъл в целия текст да повтаряме "Република България".

763

-7-

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Точка 8. Няма спор.

Точка 9. Няма спор.

Точка 10. Няма спор.

Точка 11. Без "Миистерството на финансите". "Опращава несъбираеми дългове към държавата".

Точка 12. Остава.

Чл. 108.

ГИНЬО ГАНЕВ: Тук разказваме нещо, в което той няма никакви права. Както е описано, той предлага на партията на мнозинството. Опитът е неуспешен. Защо трябва да го караме да отива при втората партия? Може да отиде при всеки, при който иска. С какво правото на втората партия има някакво значение? Само мнозинството има значение. Мнозинството не съставя, оттам нататък, той може да отиде при всяка друга партия.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Лично моето мнение е, че тази материя трябва да отиде в главата за правителството. И без това тази глава е толкова слабо развита. Там да се развие цялата процедура, при която да се посочи, че правителството се избира от парламента по предложение на президента, като не се посочва най-голямата численост, а се даде обща формула: При възлагане на проучвателен мандат президентът на републиката да следва поредността на политическите партии и коалиции в зависимост от тяхната сила в Народното събрание.

ГИНЬО ГАНЕВ: Това е още по-лошо.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Това е гръцкият вариант, той е изписан даже още по-подробно. Ние бяхме решили от началото да се опрем на практиката и на дългогодишния опит на Европа, а не да измисляме наши собствени формулировки сега. Затова сме го възприели, а той е неписан във всички останали страни. Най-напред да се гарантира правото на мнозинството в парламента. Това никой не може да го отрече. След това - на втората партия, защото може да се окаже, че първата няма възможност сама да състави правителство, трябва да се даде право на втората.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Нали целта е възможно най-бързо да се състави правителство, което да се подкрепи от парламента. Президентът може да прецени, че още малко ѝ трябва да тази партия на мнозинството и да отиде на петата партия. Целта е колкото се може по-бързо да се разреши проблемът.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Това ще създаде политически напрежения, защото втората партия може да се окаже съвсем близо до първата. Като я пренебрегнат и се отиде към една малка партия, която обединявайки се с първата, може да създаде правителство, а това ще създаде напрежение.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: При това опростяване на нещата много лесно можем да стигнем до една изкуствена криза, до назначаването на служебно правителство и разпускането на парламента. Не бива да се пропуска нищо, след като има такава опасност. Аз мисля, че трябва да се запази този порядък, който сме записали. Съгласен съм да опростим нещата, ако президентът нямаше право да разпусне парламента.

ГИНЬО ГАНЕВ: Аз лично стоя зад мнението, че първата и четвъртата алинея трябва да бъдат една след друга.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Много бързо ще стигнем до криза.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: С това правомощие да разпуска Народното събрание проф. Вълканов е прав.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Това е опасно.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Освен това президентът може да бъде представител на някоя от малките партии. Това е една пълна гаранция доколкото е възможно парламентът да успее да работи.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Предлагам да не вземаме сега прибързани решения. Това, което е записано, е обсъждано много нашироко и много внимателно.

ГИНЬО ГАНЕВ: Вижте, не браня президентската институция в момента. Но помислете си какво правите от този президент, който и да бъде той! Защо непременно втората партия? Всякакви комбинации трябва да бъдат възможни.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Господин Ганев, понеже всякакви комбинации могат да бъдат възможни, трябва да се даде възможност на втората партия тя да направи комбинацията, а не последната

партия да направи комбинацията.

ГИНЬО ГАНЕВ: Не е вярно. След първата партия трябва да има възможност за коалиционно правителство, каквото ѝ да е то.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Първата също може да предложи коалиционно правителство.

ГИНЬО ГАНЕВ: Както е записано, коалицията стои като възможност само в четвъртата алинея.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Не, още първата партия може да направи коалиционно правителство.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Правото да образува правителство не означава, че може да направи само свое правителство. Многопартийното правителство може стане още при първия случай.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Господин Ганев, ако се пропусне втората партия, това значи радикал-демократите да висят в коридора на перзидента и да получат правото на тях да се възложи да съставят правителство.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Аз не мога да разбера защо в това отношение на нас ни трябва силен президент? На нас ни трябва силно правителство и силен парламент. Какво отношение има тук силният президент? Той просто трябва да координира процеса на образуването на правителството.

ГИНЬО ГАНЕВ: Но защо се ограничаваме с тази поредност непременно да се мине през втората партия.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Защото това са двете сили, които формират физиономията на парламента. Те не могат да бъдат пренебрегнати.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Точно същата ситуация имаме преди една година в Гърция. Но нека да вземем нашата ситуация. При 200 души парламент да приемем, че първата партия има 90 депутата, втората има 70, а третата 20. Първата и третата партия не могат да се коалират по политически съображения, но втората желае да се коалира с третата и може да направи правителство.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Защо се смущавате от втората партия? Президентът ще стане нито по-силен, нито по-слаб, ако го задължим да се обърне към втората партия.

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ: Аз предлагам да остане така, както е записано. Мисля, че има резон. Още повече, че е представен проектът в пленарната зала, приет е.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Поредицата трябва да бъде определена по обективни показатели, а не по субективни – президентът да преценява дали на втория или на четвъртия ще възложи.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Аз съм съгласен президентът да може да прави комбинации веднага след първата партия, но да няма право да разпуска парламента.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Ако се тръгне по тази логика, не се оставя възможност на президента да внуши създаването на коалиция. В това е проблема. Затова аз предлагам да се фиксира правото след консултации с политическите сили в парламента, но да има поредността. И когато той прави консултациите, той може да формира правителството. Защото нашата политическа система не е структурирана.

ГИНЬО ГАНЕВ: Близнашки, нека се опитаме да направим така, че коалиционната възможност да съществува веднага и с негова активна консултация. А не едва след третата. След първата партия трябва да стои активната роля на президента за образуването на коалиция.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Президентът предлага министър-председателят, а министър-председателят предлага състава на правителството. Той възлага на първата партия. Правителството не става. Като види, че министър-председателят е затруднен и е в безизходна, президентът му помага. Ако се даде право на президента да преценява без оглед на представителството в парламента, той ще даде на по-слабата партия да направи коалицията. А по-силната партия също може да направи коалиция. Като имаме предвид тази поредност съобразно представителността на партиите...

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Предлага комбинации, които не могат да се реализират и няма да се приемат от първата партия. Тогава той прави криза и стига до разпускането на парламента.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Едно обяснение. Разликата между първата, втората и третата консултация е в товау, че в първата консултация той прави консултацията само с лидера на първата партия. След

това с лидера на втората, след това с лидера на третата, а след това с лидерите на всички партии заедно се прави опит да се направи правителство.

ГИНЬО ГАНЕВ: В първата алинея е отредена една скромна пощальонска роля на президента.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Няма нищо обидно за президента. Той е длъжен да се съобрази с резултатите от изборите. Съобразяването с резултатите от изборите не е унижение за президента.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Трябва да бъдем наясно този вот на избирателите обвързва ли президента или не го обвързва?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Обвързва го, разбира се!

ЖИВКО МИЛАНОВ: Нали за това той прави консултации с лидера на тази партия, пита го какво правителство има намерение да състави в тази ситуация, каква програма ще има предвид. Тези неща са много важни да се изяснят предварително и президентът да се ориентира, а и в тази консултация да си изяснят и мненията. Тогава вече може да му възложи при тези обстоятелства да състави правителство.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Не може ли така: след консултация с най-голямата по численост парламентарна група определя кандидата за министър-председател?

ГИНЬО ГАНЕВ: Консултациите трябва да бъдат с повече.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Това е след това.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Тук се смесват две неща - едното е възлагане на мандат, а оттам нататък кандидатът за министър-председател, на когото е възложен мандат, ще се консултира с всички партии от гледна точка да се ориентира кой иска и кой не иска при тази програма да участва. Той ще докладва на президента. Нека да изясним тук ролята на президента. Ако той ще състави правителството, тогава Вие сте прав. Но ако министър-председателят ще го предлага, следователно той трябва да върши тези консултации на широка основа, за която Вие говорите.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Възлагането на мандата е предопределено от изборите. Какво ще се консултира президентът, когато една партия има болшинство? Когато става дума за коалиционни правителства, тогава има нужда от консултации.

ГИНЬО ГАНЕВ: Ами ние като искаме за дълго време да имаме правителство на съгласието? Не е ли така? Тук го изключваме. Ако утрешният кабинет трябва да бъде кабинет на по-широка основа, както сме го записали тук, можем да попаднем в чисто гръцкия вариант. Дайте да влезем в действителността.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Тук е възприет вариантът, че кандидатът за министър-председател върши консултациите и той съставя кабинета

ГИНЬО ГАНЕВ: Трябва да мислим по-пластично, защото утре няма кой да променя Конституцията. Възможността да се търсят широки коалиции трябва да съществува още от първия момент. Това е теория, че министър-председателят щял да го търси. Как ще го търси, като има самочувствието на една партия на мнозинството! Ако не разбира от национални интереси, няма да го търси. Това е неразумна работа не с оглед на президента и неговата сила, а с оглед на народа.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Хайде да помислим малко, да не импровизираме.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Нека първата алинея да остане така: Президентът след консултация с ръководството на най-голямата парламентарна група..." Ако те не могат да съставят еднопартийно правителство, да се тръгне към коалиция.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Да заличим алинея втора. След консултация с първата направо да се отиде към консултация с другите партии.

ГИНЬО ГАНЕВ: Нали опасението е това, че партията на мнозинството може да състави еднопартийно правителство. Това ли искаш за България сега?

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Щом има мнозинство, партията ще си реши.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Това е политически въпрос, който не можем да решим с конституционен текст.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Господин Ганев, знаете ли какво може да се получи? Възлага на първата политическа партия, която няма мнозинство и не успява. Ние знаем, че тя няма да успее, но нарочно президентът ѝ възлага, за да отбележи една точка. След това минава към втората партия и към третата, за да стигне до края.

48

- 13 -

ГИНЬО ГАНЕВ: Трябва да намерим формула, която да не изключва онази възможност и то видимо.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Гръцкият вариант е чиста проба парламентарна форма на управление, когато хората гласуват за министър-председател. Така е и в Англия. Сега ние сме в преходен период и господин Ганев е абсолютно прав - ние трябва да търсим съгласие с повече хора. Ние, господин Вълканов, в проекта на социалистическата партия умувахме много по този въпрос. Имаше тази формула да не е числеността факторът, а да бъде влиянието фактор и да може президентът, като прави консултациите с ръководствата на политическите партии, да се избистри възможната коалиция още на този етап. Като ги викне при него, да види дали от втората и третата партия, като се образува мнозинство, ще може да възложи на тях. И тук следва поредността на влиянието, а не на числеността

ЖИВКО МИЛАНОВ: Според социологическите изследвания вероятно.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Влиянието се определя именно чрез броя на гласовете.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Гръцкият вариант изхожда от това, че има три партии в парламента. Нашият вариант изхожда от това, че има 10, 12, 15 партии.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Само като детайл да вмъкна. Ние говорим за парламентарни групи, а не за партии.

ГИНЬО ГАНЕВ: Още по-добре. И аз не знам как правно да намерим израз на идеята, която, грубо казано, е следната. Президентът прави консултации за характера на правителството и след това на базата на тези консултации за характера на правителството, което е с всички парламентарни групи, той се обръща към най-влиятелната, към мнозинството и тя да определи и да посочи от нея министър-председателят. Защото, както казва той, гръцкият вариант е най-лош и това е чист автоматизъм за една демокрация.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Текстът може да стане така: президентът след консултации с ръководствата на всички парламентарни групи за състава, структурата и програмата на правителството възлага на кандидат от най-голямата по численост парламентарна група да образува Министерския съвет. Когато кандидатът за министър-

председател в седемдневен срок не успее, се възлага на друг.

ГИНЬО ГАНЕВ: Тук те моля да бъде на друг, а не непременно на следващия по численост. В това е целият въпрос.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Така е казано. Значи може да се отиде към консултации относно състава, структурата и програмата на правителството и се възлага на най-голямата по численост парламентарна група. След това, ако в седемдневен срок кандидатът за министър-председател не успее да състави правителство, президентът възлага на посочен от втората по численост парламентарна група. Ако и в този случай не бъде предложен състав на Министерския съвет, президентът възлага на някой от следващите парламентарни групи.

ГИНЬО ГАНЕВ: Много моля това да стане като втора алинея и да знаете, че сме направили нещо голямо за България. Защото другото е много чисто от правна гледна точка парламентаризъм, но не това е действителността в България.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Не трябва да се записват ръководителите на парламентарните групи, а политическите партии и коалиции. Защото коалицията може да се формира вътре в парламента в хода на консултациите. Това е пътят. Коалицията може да бъде направена за 24 часа.

ГИНЬО ГАНЕВ: Да знаете, че това е по-разумно.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Ако мислите за това като за някакво общо събрание на ръководителите на парламентарните групи, това е нереално. Консултации се правят винаги поотделно с партиите.

ГИНЬО ГАНЕВ: Моля Близнашки и Велко Вълканов да седнат и да направят един текст.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Преминаваме към чл. 109. Тук имаше редица предложения президентът да назначава и освобождава заместник-министри по предложение на председателя на Министерския съвет, както и министър-председателя да назначава пряко заместник-министрите. Тук са дадени нещата така: и президентът, и министър-председателят.

ГИНЬО ГАНЕВ: Ако искаме да издигнем ролята на министрите, което е най-разумно, заместник-министрите трябва да се назначават от Министерския съвет. Но мен ако питаш, трябва да ги назначава самият министър. Това го донесохме от Съветския съюз. В

България заместник-министри въобще не е имало. Тях ги наричаха помощник-министри. Навремето по чисто политически причини, като имитация внесоха тези заместник-министри. Това е практика, каквато никъде няма в света. Имаш министър, имаш главен секретар на министерството и всичко друго пада. Тук при нас направиха профсъюз на заместник-министрите.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Няма логика. Министърът отговаря за работата на министерството и може да бъде бламиран, а хората, които ще трябва да организират тази работа, ще бъдат назначавани от друг. Как министърът ще отговаря, когато друг му назначава заместниците? Нали той отговаря за ведомството, той ще трябва да си организира работата и т.н.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Така както министър-председателят може да определи дали кабинетът му да има един, двама или трима заместник министър-председатели, по същия начин министърът на съответното ведомство може да реши да работи изобщо без заместник-министри или пък да назначи един или двама. Това трябва да е негово право.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Искам да ви обърна внимание, че с този текст ние предреждаваме въпроса за структурите на министерствата. Аз съм съгласен с тази постановка, че в министерството трябва да бъде министърът начело и освен главният секретар не трябва да има други длъжности.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Въпросът за висшите държавни служители ще се реши в другия закон, който ще се приеме. Сега ние не можем да го решаваме. Става въпрос за Закона за държавната администрация. Този въпрос не е за Конституцията.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Все пак правомощията за назначаването на заместник-министрите трябва да се определят.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Те могат да се определят и в друг закон, няма нужда да се записват в Конституцията.

ГИНЬО ГАНЕВ: Ако искате да вървим стъпка по стъпка, това значи, че трябва да ги назначава Министерският съвет. Но това пък означава, че задължително трябва да има заместник-министри.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Именно, предреждаме въпроса, че трябва да има заместник-министри, ако го запишем тук. А тези длъжности - първи заместник-министри, втори и т.н. са възможности

за удовлетворяване на амбиции.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Нека погледнем реално. В момента ние не можем да се лишим от заместник-министри. Говоря за момента сега, не за след две или три години.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Нека да остане при правомощията на правителството.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Член 110. Алинея първа остава. Няма предложения по нея.

Алинея 2.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: В тази алинея 2 много се обезличава министърът на отбраната. Аз бих предложил тук да бъде "По доклад на министъра на отбраната", защото министърът на отбраната фактически отговаря за състоянието на армията. А той е елеминиран. Що за министър е той, щом не носи отговорност?

ЖИВКО МИЛАНОВ: Той приподписва всички укази.

ГИНЬО ГАНЕВ: Онази спорна тема за въоръжените сили в чл. 10 оставихме ли я ни в клин, ни в ръкав там?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да, оставихме я.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Извинявайке, но въоръжените сили стават президентски въоръжени сили в този случай.

ГИНЬО ГАНЕВ: Не е така. Винаги е било, че президентът е главнокомандващ.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Добре, но ако аз мога да си назнача кой да ми е главнокомандващ, без да питам никого, те са мои.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: И в сегашната Конституция...

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Не ми говори за сегашната Конституция, защото всеки път, когато ми даваш за пример сегашната Конституция, аз ти казвам, че трябва да решим обратно на сегашната.

ГИНЬО ГАНЕВ: Като ти говори за сегашната, тя е след Кръглата маса.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Кръглата маса не ме интересува.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, във втората алинея всъщност има няколко хипотези. Президентът назначава и освобождава членовете на Съвета за национална сигурност. Имаме ли нещо против това?

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Това ще се оспори в пленума. Осъществява общото ръководство на отбраната и сигурността на страната. Това е работа на Министерския съвет. Президентът е върховен

главнокомандващ.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Имаме точка 3 за правителството. Там трябва да го запишем. В границите на своята компетентност осигурява обществения ред, отбраната, сигурността на страната и ръководството на въоръжените сили.

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ: Иначе създаваме четвърта власт.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Именно. Тук е станало явно някакво недоразумение.

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ: Може би алинея 1 и алинея 2 трябва да се съберат. Президентът е върховен главнокомандващ. Той назначава и освобождава членовете на Съвета за национална сигурност по предложение на правителството.

ГИНЬО ГАНЕВ: Това предложение не е нужно, защото то е приподписано.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Да, но трябва да го има, че е по предложение. Защото иначе може да се създаде военна хунта.

ЖИВКО МИЛАНОВ: "Общо ръководство" трябва да отпадне. Това е в чл. 110, първа. След думата "главнокомандващ" да се сложи точка.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Или да се добави след "главнокомандващ" и "на Републиката".

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Като бъде обявена вече войната, той става главнокомандващ.

ГИНЬО ГАНЕВ: Да знаете, че това ще се възприеме много болезнено от всички.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Аз пък никак не мога да приема - нито болезнено, нито безболезнено - това, което сега е записано тук. Къде го има това нещо? Той да си има своя армия!

ЖИВКО МИЛАНОВ: Втората алинея вече конкретизира правомощията.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Това може да остане така, но да пише, че е по предложение на Министерския съвет. Нека ги назначава. Тук трябва да е ясно, че Министерският съвет му предлага списък, а той може да се съгласи, може и да не се съгласи, може да каже, че на някого от този списък не вярва.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Алинея 1. Президентът е върховен главнокомандващ на въоръжените сили на републиката.

ГИНЬО ГАНЕВ: Във финала на тази алинея задраскахме "сигурността на страната". Това е много деликатно. Сигурността на страната не се отнася до въоръжените сили само.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Но не се отнася и до президента.

ЛЮБЕН КУЛИШЕВ: В член 122 го има за сигурността на страната. Това е функция на правителството.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Разбира се, господин Ганев, щом ще правим коалиционно правителство, с такава консултативна и широко-обхватна основа, именно негова си е работата да гарантира и сигурността. Това е работа на правителството. Нали стъпваме на хипотезата, че президентът ще състави такова правителство, което да е по възможност по-широко.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Но Съветът за национална сигурност не е към правителството.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Съветът за национална сигурност стъпва в действие ефективно при обявяване на извънредно положение.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Никой не знае какви са му правомощията на този съвет.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Това изречение изисква закон за Съвета за сигурност.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Точно така, трябва да има закон. Абсолютно нужен е закон. Ще има закон, ще има Съвет за национална сигурност към президента - това никой не го оспорва.

ГИНЬО ГАНЕВ: Затова мен много ме смущава, че горе заличаваме "сигурността на страната". Сигурността на страната не е само за армията.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Разбира се, но вярно е, че трябва да се разделят войската от сигурността. Нека да са в отделни текстове.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Затова на президента му се възлага т.нар. арбитражна функция и там при общите функции трябва да му се каже, че той осигурява нормалната дейност на държавните органи. Това е смисълът, когато ще разговаря със съдебни власти и т.н., а не да има една собствена институция, чрез която да осъществява пряко власт.

В първия текст за президента, член 101, където е казано, че президентът е държавен глава, олицетворява единството на

нацията и представлява държавата, трябва да има едно вемтване, че осигурява нормалното функциониране на държавните институции. В предишните му редакции това го имаше. В това е смисълът на арбитражната му функция, а не да има пряка власт. Да може да извика, да разговаря, да им внушава. Чрез тези обръщения той има огромна власт.

ГИНЬО ГАНЕВ: Не е така в правото изобщо. Не го смесвай с морала. Едно е да имаш влияние, друго е да имаш власт. Влиянието е легенда, ако нямаш разпоредително право.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Връщайки се към въпроса за въоръжените сили и сигурността, никой не спори, че президентът има функции в областта на сигурността. Но не е целесъобразно да ги запишем в една алинея, тъй като едно е да си главнокомандващ, друго е да осигуряваш сигурността чрез съответни прерогативи и по закон и в Съвета за национална сигурност и въобще в тази функция, която Близнашки говори – организиране и стиковане между различните власти, за да има сигурност. А не той да си има служби за сигурност към себе си като главен директор на държавата с отдел "Сигурност". Това мислене, според мен, е неправилно.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, първото изречение на първата алинея е ясно. Президентът е върховен главнокомандващ на въоръжените сили на Републиката.

Господин Ганев пита дали не трябва да добавим тук "и отговаря за сигурността на страната".

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ: Господин Ганев, аз имам един такъв въпрос, по който не съм наясно. Не е ли конституционно да кажем поне кои са главните фигури, които влизат в този Съвет за национална сигурност? Не е ли това материя на Конституцията, а не на закона? В някои страни влиза министър-председателят в този съвет, определени са поне главните фигури, които са в този съвет.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: За да решим този въпрос както се полага, в алинея втора да се запише, че президентът възглавява Съвета за национална сигурност и че има закон.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: За съвета няма защо Министерският съвет да му предлага, но за въоръжените сили Министерският съвет трябва да му предложи. Тук са два въпроса. Единият е за състава на Съвета за национална сигурност, където няма защо Министерският съвет да предлага. Тези неща трябва да се разделят.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Ал. 2. "Президентът възглавява Съвета за национална сигурност, чийто статут се определя със закон."

Една нова ал. 3: "Президентът назначава и освобождава висшия команден състав на въоръжените сили и удостоява с висши военни звания по предложение на Министерския съвет."

ГИНЬО ГАНЕВ: Сигурен съм, че всеки от нас тук, правейки Конституция, мисли много конкретно.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Господин Ганев, тези компетенции, ако останат само на президента, понеже той не отговаря пред Народното събрание, тези въпроси излизат извън парламентарния контрол. А като е по доклад на Министерския съвет, Министерският съвет е отговорен пред парламента.

ГИНЬО ГАНЕВ: Общата тенденция, която надделя, е да се балансират малко властите по посока на увеличаването на правата на Министерския съвет, до известна степен и на президента, и да нямаме това всевластие на парламента.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Тук сте абсолютно прав. Нашите постоянни комисии, според мен, в някои отношения опекунствуват над някои ведомства и министерства. Но тук имам предвид основната форма на парламентарен контрол - доверие или недоверие на Министерския съвет, на министър-председателя или на отделните министри.

ГИНЬО ГАНЕВ: Пак повтарям, имайте предвид: от тези 400 души най-малко 390 имат самочувствие, че трябва да утвърдят тази Конституция за себе си и да я оставят на поколенията.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Защото сме изпълнени с конструктивност, има един-единствен текст в главата за парламента, който трябва да бъде смет. И той е там, където е казано, че парламентът определя вътрешната и външната политика на страната. Това трябва да падне. Като падне това, ще имаме силно правителство.

ГИНЬО ГАНЕВ: Това е правилно.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Трябва да се държи сметка за това. Като засилваме тези изпълнителски правомощия на президента, трябва да държим сметка за това, което каза Грозданов - че ние

нямаме никакви възможности да упражняваме контрол върху него. Нито можем питания да му отправяме, нито нищо. Той излиза извън контрола. Изпълнителната власт, съсредоточена в лицето на президента, излиза извън контрола на парламента. Или трябва да имаме изпълнителна власт, върху която да имаме контролни правомощия – да отправяме питания, да призоваваме в парламента за обяснения и т.н., или пък, ако парламентът няма такива правомощия, президентът би трябвало да има повече представителни функции.

ГИНЬО ГАНЕВ: Във връзка с това, което Велко каза, на едно от големите обсъждания аз получих следното предложение: защо ни е този президент, който е само една кукла? Защо вземате човек и му плащате – изберете от Народното събрание един, той ще приказва, че е президент, защо трябва да плащате на специален човек?

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Мнението, изказано от господин Ганев, не почива на реални основания. То не е обосновано от реалните правомощия, които са записани на функцията "президент" в този проект. Не говоря за личности. Защо смятаме, че е малко да си сложиш подписа под едно предложение? Това е предложение – той може да ги разиграва десет пъти. Това не е без значение. Другото би било не парламентарна република, а един авторитарен режим. И в президентските републики го няма такова нещо. В Америка няма такива работи.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Значи ние направихме 1, 2 и 3 алинея.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: По ал. 3. Вижте, за да има ред в армията, всичко върви по старшинство. Тук ние говорим за въоръжените сили. Министерският съвет, когато от пет полковници трябва да предложи един за генерал, той ще преценява старшинството и способностите. Някой трябва да поеме тази отговорност. Тази отговорност не може да бъде поета от президента. Затова Министерският съвет трябва да предлага тези работи, а това значи министърът на отбраната. Иначе не може. Даже и преди 9 септември правителството е предлагало.

ГИНЬО ГАНЕВ: Трябва да знаете, че това е много спорно.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, дотук приключихме с трите алинеи. Ал. 4. "Президентът обявява обща и частична мобилизация по предложение на Министерския съвет."

Ал. 5. Президентът обявява положение на война при въоръжено нападение срещу страната или при необходимост от неотложни изпълнения на международни задължения, военно или друго извънредно положение, когато Народното събрание не заседава и не може да бъде свикано. В тези случаи Народното събрание се свиква, за да се произнесе по решението, веднага, когато това стане възможно.

По тази алинея не са дадени предложения.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Не бива ли да бъде пак по предложение на Министерския съвет? Защото той обявява частична мобилизация по предложение на Министерския съвет, нещо, което е по-малко, а обявява война без предложение на Министерския съвет?

ГИНЬО ГАНЕВ: Нали целия парламент викаш после, за да го ратифицира.

ГЕОРГИ БЛИЗКАШКИ: Господин Вълканов е прав. Още повече, че това са две различни хипотези. Извънредното положение...

ГИНЬО ГАНЕВ: Георги, събрали сме се тук няколко души и целият разговор върви в друга посока днес. Не мога вътрешно да участвувам в него – не поради кокетство със сили. Това е деликатна работа. Ще ти покажа пет точки, които сега представят различни хора.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Искам да кажа, че статутът на военното и извънредното положение трябва да бъде уреден по-подробно отделно, защото обявяването на военно положение е едно, а обявяването на война е друго. Затова в много конституции изрично се предвижда при обявяване на военно и извънредно положение незабавно свикване на Народното събрание. Иначе ние сме в много тежко положение.

ЛЮБЕН КУЛИШЕВ: Тук е казано много лошо: "Президентът обявява положение на война при въоръжено нападение срещу страната или при необходимост от неотложно изпълнение на международни задължения."

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Да, смисълът е, че става дума за две степени – едното е да отвори война, а другото е да обяви военно положение. Затова трябва да има най-малкото точка, а може би и алинея. Прав е господин Кулишев.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Предлагам да се направи нова алинея за обявяването на военно и извънредно положение, което може да става само по предложение на Министерския съвет, и в последната

алинея да остане обявяването на положение на война, когато имаме въоръжено нападение. Тогава вече няма нужда от правителство. Той трябва да действа.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Така е, това са различни хипотези. Военно положение е едно, а обявяване на война е друго. Има логика в тази работа - да се отделят.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Или да се пренесе военното положение горе при мобилизацията.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Да, там може да отиде. Обявява военно или друго извънредно положение, както и обща и частична мобилизация по предложение на Министерския съвет. А тук да си остане така.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Значи Народното събрание няма правомощия да каже ще има ли извънредно положение или няма да има.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Значи на следващото място идва войната при въоръжено нападение, а в последния текст се посочва в кои случаи незабавно следва да се свика народното събрание.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Значи, ал. 5 става така: "Президентът обявява положение на война при въоръжено нападение срещу държавата или при необходимост от неотложно изпълнение на международни задължения, когато Народното събрание не заседава и не може да бъде свикано. В тези случаи Народното събрание се свиква, за да се произнесе по решението, веднага, когато това е възможно.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Всичко това вече е техника. Ние изчистихме нещата.

Не разбрах военното или друго извънредно положение ще искаме ли то да бъде утвърдено от Народното събрание?

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: При военно или друго извънредно положение Народното събрание незабавно се свиква. Няма начин да не може да се събере. А при война, когато не може да бъде свикано, президентът взема решение. Това са две различни хипотези.

Аз не съм сигурен, че и мобилизацията трябва да се обявява без санкцията на парламента. Това веднага може да предизвика нашите съседи. Обявява мобилизация и всички наоколо настръхват.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Предлагам така да стане: "Президентът

обявява положение на война при въоръжено нападение срещу страната или при необходимост от неотложно изпълнение на международни договори, когато Народното събрание не заседава и не може да бъде свикано. В тези случаи Народното събрание се свиква, за да се произнесе по решението, веднага щом това стане възможно."

Следващата алинея ще бъде: "Президентът обявява военно положение по предложение на Министерския съвет."

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Тази хипотеза "война по международни задължения" какво съдържа? Може ли да се каже, че по международно задължение той автоматично обявява война? Това трябва ли да бъде само негова прерогатива?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Може това да произтича от клаузите на договора.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Задължение трябва да се свика правителството. Това е страшно! Ще въвлече страната във война, без да попита нито правителството, нито парламента!

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Това е свързано с правомощията на парламента - само той може да обявява война.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Съществува безспорно такава опасност. Народното събрание е постоянно действащ орган, практически постоянно заседава. Само когато не заседава, той ще може да направи това и трябва да се свика веднага народното събрание. Но при положение на война бързо трябва да се реагира. Кога ще се свиква Народното събрание, кога ще се обсъжда?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Това е при нападение. Но когато е по договорни задължения, може да се свика парламентът или Министерският съвет.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Но Народното събрание е постоянно действащо. То заседава постоянно. Ако то е в отпускат, тогава президентът ще го реши. Когато парламентът заседава, президентът не може да обявява нито война, нито да вкарва държавата ни в изпълнение на международни задължения. Когато Народното събрание не заседава и не може да бъде свикано, тогава той ще обяви война и ще изпълни международно задължение.

Разбира се, ще огледаме още веднъж спорните въпроси.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Разделихме ли двете точки?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да, разделихме ги: "Президентът подписва законите, приети от Народното събрание, и ги обнародва

25
61

в 15-дневен срок от получаването им. В същия срок той обнародва ратифицираните и влезли в сила международни договори по законен ред в съответствие с чл. 85."

ЛЮБЕН КУЛИШЕВ: Второто изречение не върви много. Би трябвало да стане така: "В същия срок той обнародва международните договори, ратифицирани в съответствие с чл. 85 и влезли в сила." Това е по-логично.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, ще го запишем. Но приемаме ли президентът да подписва законите, приети от Народното събрание, и да ги обнародва? Защото имаше и друга теза - това да бъде в правомощията на председателя на Народното събрание. Но това е свързано с отлагателно вето и т.н.?

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Това не е изземване на пълномощията на парламента, това е просто механизъм на обратна връзка. Това, което правим сега, като не изчакаме, примерно, 24 часа и си позволяваме в един ден да гласуваме два пъти, представлява отиването до президентството и връщането в разстояние на една седмица.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Нека да оставим тази функция.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ: Близнашки, не е ли по-добре да се определят хипотезите, при които той може да връща законите?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Чл. 111 има точно това предвид.

ЛЮБЕН КУЛИШЕВ: Да оправим текста. Ал. 1, изречение второ: "В същия срок той обнародва международните договори, ратифицирани в съответствие с чл. 85, и ги обнародва."

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Това може да отпадне, защото те са ратифицирани със закон. Ратифицирането се обнародва, защо трябва той да се занимава с това?

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Според мен това трябва да падне, защото това става със закон и е на общо основание.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, пада. Нека не тежи на текста. Ал. 4 също пада.

Чл. 112. "В изпълнение на своите правомощия издава укази, отправя обръщения и послания."

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: "Издава укази, които нямат нормативен характер." Следва да се помисли дали трябва да бъде: "Взема решения и отправя обръщения и послания."

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Аз бих ви предложил ал. 1 въобще да отпадне и да остане само: "Указите на президента се приписват".

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Но на друго място не е казано какви актове издава президентът.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Единодушни ли сме, че президентът не може да издава нормативни укази?

ЖИВКО МИЛАНОВ: Не. Аз съм против това. Ние не можем да ограничим президента да си изпълнява правомощията, компетенциите, като му кажем, че той не може да издава нормативни актове. Той може да издаде един правилник за работата на президентството и за неговите служби.

ГИНЬО ГАНЕВ: Предлагам ви да формулираме текст, в който да се каже, че в рамките на своите компетенции президентът може да издава укази.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: То е казано: "В изпълнение на своите правомощия президентът издава укази, отправя обръщения и послания."

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: А решения ще има ли право да взема? В действащата Конституция го има.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Решението поначало е акт на колегиален орган. Аз предлагам текстът да остане както е, а в бъдеще неговите укази, ако материята изисква актът да бъде нормативен, ще бъде нормативен; ако иска индивидуален, ще издава индивидуален акт. Защо да го ограничаваме? Страхът от нормативни укази на президента дойде от правото му да подменя законите с укази. Сега това право го няма. Защо в останалата част от неговите компетенции той да бъде ограничен да издава само такива укази. Тогава кой ще издава нормативните укази в рамките на неговата компетентност?

ГИНЬО ГАНЕВ: Нека текстът да остане. Мен ме смущава, че това, което сега четем, кажете какво е в чл. 107, т. 2 на ал. 1. Тези обръщения там какви са? Там казваме, че прави обръщения към народа и Народното събрание.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Там е компетентност, тук е акт.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ал. 1 на чл. 112 остава.

Ал. 2. "Указите на президента се приподписват от министър-председателя или от съответния министър."

Ал. 3. "Не подлежат на приподписване указите, с които се (изброяват се)."

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Но най-важният указ за назначаване на служебно правителство няма да се приподписва. Той трябва да бъде приподписван от председателя на народното събрание.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Естествено, парламентът ще му каже, че не може да образува правителство.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Ал. 1 и 3 трябва да се приподписват от председателя на Народното събрание. Назначава служебно правителство и разпуска Народното събрание.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Първото - за назначаване на служебно правителство, винаги се приподписва. Това не е дискриционно право.

ГИНЬО ГАНЕВ: Не може да се приподписва. Кой ще приподпише? Какво отношение има председателят на Народното събрание?

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Нали трябва да се констатира фактът, че не може да се образува нормално правителство. Това е много отговорен акт - назначаването на служебно правителство. Ако този указ не се приподписва, защо другите трябва да се приподписват.

ГИНЬО ГАНЕВ: Нали това е аргументът, че приподписват за да имат отговорност те. Тук Николай Тодоров ще бъде отговорен за това ли?

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Нека да отговаря. Именно това трябва да се констатира - че парламентът не е способен да състави правителство, да избере правителство, да гласува доверие на правителство. Кой да апробира това, ако не председателят на Народното събрание?

ГИНЬО ГАНЕВ: В никакъв случай. Това е воля на парламента, който работи с едно мнозинство и с решение.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Нищо подобно. Именно председателят, който не представлява отделни части на Народното събрание, а самото Народното събрание, трябва да каже: да. Той трябва да приподпише президентския указ, че действително президентът е преценил правилно - това Народно събрание не е способно да избере правителство, което да има парламентарна подкрепа. Назначаването на служебно правителство става, когато не може да се състави нормално правителство. Това означава, че парламентът не е успял така да конфигурира, коалира и консултира, че мнозинство в парламента да подкрепи правителството. И тогава президентът назначава служебно правителство. Но за да се потвърди, че е

настъпила тази необходимост от служебно правителство, трябва някой да потвърди това.

ГИНЬО ГАНЕВ: Да се разберем ясно. Това че три пъти не е съставено правителство, се вижда от стенографските протоколи на парламента. Ако президентът си надвиши правата и вън от това има конституционен съд, който констатира ...

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Ако така разсъждаваме, въобще няма нужда от приподписване, въобще няма нужда от ал.2. Указите на президента се приподписват. Но ако ще ходим в конституционния съд, тогава трябва да махнем приподписването, президентът всичко си подписва сам и отива на съд.

ГИНЬО ГАНЕВ: В случая трябва да има неконституционносъобразност. Това е смисълът на акта на президента.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Не, един от най-важните укази, които президентът по принцип може да подпише, това е да назначи служебно правителство. След като за разни други укази му предвиждаме някой да му парафира, този указ, който е един от най-важните, ще остане без параф.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Има нещо разумно в това разсъждение. Ако се назначава един зам.-министър, се иска приподписване. А разпускането на цялото Народно събрание и назначаването на правителство, президентът прави самостоятелно, без да му бъде приподписано от никого.

ГИНЬО ГАНЕВ: Аз мисля, че това е правна нелогичност. Дали три пъти не е могло да се състави правителството - откъде ще се види това? От акта на парламента. Три пъти в протоколите се вижда, че не гласувано.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Аз искам само да припомня, че институцията на контрасигнатурата е форма на взаимоотношения между правителството и президента. Само в тези отношения министър-председателят и отделният министър поемат отговорността по предложените от тях решения, които президентът подписва. И оттам нататък те носят отговорност за последствията, които биха настъпили и то не от гледна точка на законосъобразност, а от гледна точка на реални последствия, които могат да настъпят.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Вашето становище, проф. Миланов, е, че при назначаването на служебно правителство не е необходимо

приподписване от председателя на Народното събрание. Включително и за разпускане на Народното събрание ли?

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Остава си както си е текстът.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Преди да минем към чл. 113, трябва да се върнем малко напред - чл. 84, т.8: Избира и освобождава председателя на Българската телевизия, Българското радио и Българската телеграфна агенция. Това беше в правомощията на Народното събрание, но предиобяд решихме да премине към правомощията на президента, но да бъде по предложение на съответните комисии към Народното събрание. Това трябва ли да остане така?

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Това е практика.

ГИНЬО ГАНЕВ: Утре може да нямаме Комисия по телевизията. Неправилно е да изхождаме само от практиката. Тази отговорност никак не ми се иска да минава в парламента - парламентът да назначава директора на радиото!

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Да, тези въпроси са далеч от законодателната дейност. Някой друг трябва да ги назначава, а парламентът да търси отговорност.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Това трябва да отиде в чл.107 при правомощията на президента.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Правилно е това да бъде при президента, а не в парламента. Но да бъде по нечие предложение. По предложение на Министерския съвет. Все пак е национална институция, държавна институция, а правителството управлява държавата.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Министърът на културата, който отговаря за тази сфера и без друго, ще направи предложение. А президентът трябва да осигури безпристрастността.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, ориентираме се да бъде по предложение на правителството, така ли?

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Разбира се. Трябва да има някакъв контрол.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Чл. 113. Няма предложения.

Чл. 114. Близнашки, може ли малко да се съкрати тази процедура. Виж третата алинея - повече от половината. Просто не е удобно тук тези работи да ги вписваме. И без това се създава чувството, че правим тук хиляда процедури. След "конституционния съд" да се сложи точка.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Съображенията са от практически характер. Възможно е след това ние да не можем да приемем Конституционен съд.

ГИНЬО ГАНЕВ: Разбира се, че трябва да се приеме Конституционен съд.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ал. 3. "Конституционният съд разглежда обвиненията срещу президента."

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Подробността тук е такава, че Конституционният съд не разглежда деяния от наказателно-правна гледна точка на президента. Той разглежда само основателността за прекратяване на правомощията му.

ГИНЬО ГАНЕВ: Но виж каква е четвъртата алинея. Това са работи вече на Конституционния съд.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Сърцевината на тази алинея е в това, че Конституционният съд прекратява пълномощията, а не се разглежда престъпно деяние. Престъпното деяние се разглежда от общите съдилища.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Но в кой момент той вече не е президент?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Може да се редактира и промени, но трябва да остане. Конституционният съд не е наказателен съд.

ГИНЬО ГАНЕВ: С други думи, да падне "с мнозинство повече от половината". Да остане, обаче, че се произнася в едномесечен срок, за да не се проточва.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Освен това тук се иска квалифицирано мнозинство. Това къде ще бъде включено, в Закона за Конституционния съд ли? Все пак трябва да има една конституционна гаранция, защото правителството може да промени закона след това.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Конституционният съд трябва да заседава винаги в пълен състав. Съдебният състав е фикс, там не могат да отсъствуват както от пленарно заседание. Конституционният съд има един състав. Той няма няколко състава.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, Конституционният съд е от 12 човека. Трима са болни. Може ли той да вземе решение?

ГИНЬО ГАНЕВ: Защо пропадаме в тези детайли, които на никого не трябва?

ЖИВКО МИЛАНОВ: Прав си. Това мнозинство е въведено като принцип за приемане на решение на Конституционния съд и

тук може да отпадне. То е в чл. 155. Конституционният съд постановява решенията си с мнозинство повече от половината от всички съдии.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Текстът става така: "Конституционният съд разглежда обвинението срещу президента в едномесечен срок от внасяне на обвинението."

ГИНЬО ГАНЕВ: Вижте следващата алинея колко е описателна.

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ: Господин Ганев, аз имам един въпрос във връзка с тази обстановка. В ал. 1 на чл. 113 изрично се освобождава от отговорност за действия, с изключение на измяната.

Тук има едно предложение на гражданин: "Носи гражданска и наказателна отговорност за действия и бездействия, от които са настъпили щети на икономиката на страната и на гражданите при изпълнение на функциите си, като за тяхната отговорност се създава специален закон." Имам предвид друго. Пред нас възниква сериозният въпрос – може да се подведе, например, бившият премиер Тодор Живков. Защо изключваме отговорността изобщо на президента?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Не се изключва. Отпада му имунитетът. Дава се на съдебните власти.

ИБРАХИМ ТАТАРЛЪ: Ал. 1 казва: "Президентът не носи отговорност за действия, извършени при изпълнение на своите функции." Всичко се свежда само до измяната. А що се касае за резултатите от икономическата политика и т.н., отговорността отпада. В САЩ, например, беше снет президентът заради нарушения.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Господин Ганев, добре, че се повдигна този въпрос. В ал. 1 това за клетвата трябва да отпадне. Две са предпоставките: държавна измяна и нарушаване на Конституцията. Това за клетвата трябва да отпадне. В клетвата се включва, че той се ръководи от законите.

ГИНЬО ГАНЕВ: В клетвата има не само за спазването на законите, а има и интересите на народа и т.н. Какво значи това? Че всеки може да повдигне обвинение по тези неясни формули? Прав е Близнашки, това за клетвата трябва да отпадне. Остава само държавната измяна и нарушението на Конституцията.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Но тогава защо се дава клетвата, когато не може да се търси отговорност за нарушаването ѝ? Не е логично Вашето предложение. Тази клетва е като войнишката, тя ангажира. Много отговорности се коренят на базата на войнишката

клетва. И той именно затова дава клетва, за да отговаря, когато я наруши, па макар и морално.

ГИНЬО ГАНЕВ: По въпроса за отговорността какво е предвидено за вицепрезидента?

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Същото.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Към чл. 114 може да се добави една алинея, посветена на режима на отговорността на вицепрезидента.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Чл.108, ал.1.: "Президентът след консултации с парламентарните групи и политическите сили за състава, структурата и програмата на бъдещото правителство възлага на посочен от най-голямата по численост парламентарна група кандидат за министър-председател да състави Министерски съвет. Кандидатът за министър-председател предлага Министерски съвет, съставен от представители на една или повече политически партии, политически сили и независими лица".

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Това въобще не е необходимо. Предлага му се да състави правителство.

ГИНЬО ГАНЕВ: Не е така. Като кажеш, че е само от първата по численост парламентарна група, като кажеш, че след това идват следващите, едва в ал.4 говориш за коалиционно правителство.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Той предлага състав. Повече не е необходимо. Не се разбира, че съставът на правителството е само от най-голямата парламентарна група.

ГИНЬО ГАНЕВ: Точно това се разбира.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Казва се, че министър-председателят е от най-голямата парламентарна група, а за състава нищо не се казва. Той може да си събере хора отвсякъде, стига да имат те подкрепата.

Освен това има и обратната страна. Излиза, че той е задължен да събере от други парламентарни групи хора.

ГИНЬО ГАНЕВ: Не е вярно.

Алинея 2 става така: "Когато в 7-дневен срок кандидатът за министър-председател не успее да предложи състав на Министерски съвет, президентът възлага на някоя от следващите парламентарни групи да посочи кандидат".

13 Алинея 3 - това не трябва да остава така, едва тогава да се говори за коалиция.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Господин Ганев, ако изключим втората по численост парламентарна група, се получава нещо такова - че ние прескачаме едно неявно участие на всички други малки партии в избора на парламентаристите от втората парламентарна група.

ГИНЬО ГАНЕВ: Чета промяната: "Когато в 7-дневен срок кандидатът за министър-председател не успее да предложи състав на Министерския съвет, президентът възлага на някоя следваща парламентарна група да посочи това".

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Някоя, но не и втората. При едномандатни райони и при такъв Изборен закон статистически първият и вторият, които остават за втория тур, включват гласовете и на другите малки партии. Така че втората партия по численост неявно включва и други гласове. Тя би трябвало да бъде зачетена.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Нека напечатат текста и утре сутринта ще го уточним окончателно.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, ще го напечатаме и раздадем, за да може утре да се обсъди по-внимателно.

Минаваме на глава VI - Министерски съвет.

Член 115, ал.1. - Няма предложения.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Само орган на изпълнителната власт ли е Министерският съвет? Нали досега говорихме, че тази материя за Министерския съвет трябва да се развие. Трябва да се посочи, че Министерският съвет има редица функции - ръководи и провежда вътрешната и външната политика и т.н. Можем да прехвърлим тези функции, които са дадени по-назад, най-отгоре.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре. Министерският съвет е висш орган на изпълнителната власт. Той ръководи и осъществява вътрешната и външната политика на страната в съответствие с Конституцията и законите.

Ал.2. "Министерският съвет осигурява обществения ред и националната сигурност и осъществява общото ръководство на държавната администрация и на Въоръжените сили.

Алинея 2 става ал.3.

Чл.116, ал.1. - Няма бележки.

Алинея 2. Имате ли бележки по тази алинея?

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Текстът е много тромав. Предлагам да бъде "освен ако Народното събрание реши друго".

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Член 117.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Да намалим тези позовавания до минимум. Да възпроизведем, че полагат клетва, че ще спазват Конституцията и законите на страната.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Член 118 - няма спор.

Член 119.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: След като сме парламентарна форма на управление, не трябва ли правителството да обслужва парламента? Защо ще ги разграничаваме тези две неща?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Нали приехме, че министрите не могат да са народни представители.

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Това за прекратяването на правомощията на Министерския съвет с избирането на Народно събрание е просто абсурдно. Правомощията се прекратяват с избирането на ново правителство. Правилото е друго - че правителството подава оставка при избирането на ново Народно събрание.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Така се получава, че с този текст прекратяване пълномощията, а в § 5 продължават функциите. Там пък възстановяваме пълномощията. Това не е нужно.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Пълномощията на Министерския съвет се прекратяват с подаване на оставка пред новоизбраното Народно събрание.

Втора точка. "С гласуване на недоверие на Министерския съвет и на министър-председателя".

Трета точка - с оставката на Министерския съвет и на министър-председателя.

Четвърта точка - при смърт на министър-председателя.

По ал.2 нямаме спор.

Ал.3. Засега ще остане така. Тук много сме умували.

Член 120, ал.1. - Няма бележки.

Ал.2: "Когато Народното събрание не гласува поисканото от правителството доверие, Министерският съвет подава оставка".

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: "Когато Народното събрание не гласува". Може да се разбере, че не е подложено на гласуване искането на Министерския съвет. Трябва да се каже с друга дума. Примерно:

"Когато Министерският съвет не получи искането доверие, той подава оставка".

ЛЮБЕН КУЛИШЕВ: А в ал.3, където е казано, че в случаите по ал.1, точка 2, президентът може да назначи служебно правителство. Значи винаги когато се гласува недоверие на правителството, президентът веднага може да назначи служебно правителство. Тази работа не върви така.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Логично е. Тогава трябва да се приложи процедурата при съставянето на правителството. Това нещо трябва да се махне.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да, трябва да отпадне.

По чл.121 нямаме бележки.

Член 122. "Министерският съвет ръководи вътрешната и външната политика на страната. Това го прехвърлихме към чл.115.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Всякакви изброявания ограничават. При генералната постановка отгоре мисля, че трябва да паднат изброяванията. Във всички конституции конституционното правило е, че когато се касае за Министерския съвет, се дава глобално, общо и оттам нататък е ясно каква ще бъде цялата изпълнителна дейност.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Нека все пак това да остане за второто четене. Да предложим друг текст без тези работи, да го обмислим. Явно е, че трябва да се преработи - така, както е записано, този стил е много стар.

ЖИВКО МИЛАНОВ: Нека да сложим кръст на всичко това. Колкото повече изброяваме, само ограничаваме. Отпадането на тези изброявания ще ни даде възможност да имаме един действително силен Министерски съвет. Ще ви прочета какво е записано във Френската конституция: "Правителството определя и провежда политиката на нацията. То разполага с администрацията и въоръжените сили".

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: И чл.122 пада. Функциите на правителството се прехвърлят в чл.115. Алинция 1 на чл.115 става така: "Министерският съвет е висш орган на изпълнителната власт. Той ръководи и осъществява вътрешната и външната политика на страната в съответствие с Конституцията и законите .

Ал.2. Министерският съвет осигурява обществения ред и националната сигурност и осъществява общото ръководство на държавната администрация и на Въоръжените сили."

ГЕОРГИ БЛИЗНАШКИ: Предлагам тук да бъдат направени тези изброявания, които отпаднаха от чл.122.

Предлагам да запишем чл.115а, ал.1: "Министерският съвет съставя държавния бюджет и ръководи неговото изпълнение; организира стопанисването на държавните имоти; сключва, утвърждава и денонсира международни договори в случаите, предвидени в закона.

Ал.2. Министерският съвет отменя незаконосъобразни или неправилни актове на министрите."

Чл.116, ал.1. "Председателят на Министерския съвет ръководи и формира общата политика на правителството и носи отговорност за нея.

Ал.2. Министрите ръководят самостоятелно отделни ведомства, освен ако Народното събрание реши друго и носят отговорност за своите действия.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре. Приключваме с тази глава. Продължаваме заседанието утре в 10 часа.

Закривам заседанието.

(Закрито в 19,15 ч.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ЗА
ИЗРАБОТВАНЕ ПРОЕКТ ЗА КОНСТИТУЦИЯ:

(Гиньо Ганев)